

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Vedlegg til statsbudsjettet 2012
Publikasjonskode: P - 0968 B/S

Bevilgninger til samiske formål i statsbudsjettet 2012

Utgitt av :
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Offentlige institusjoner kan
bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Tlf: 22 24 20 00

Publikasjonsnummer: P - 0968 B/S

Trykk: 10/2011 - 800

Bevilgninger til samiske formål

Samepolitikken skal tjene den samiske befolkningen, slik at samisk språk, kultur og samfunnsnivå har en sikker framtid i Norge. Grunnloven pgf. 110a og sameloven er det nasjonale rettsgrunnlaget for samepolitikken.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet har det overordnede samordningsansvaret for statlig samepolitikk. Fagdepartementene har ansvar for å ta initiativ til og gjennomføre samepolitikken innenfor sine sektorer.

Med denne publikasjonen vil regjeringen gi en kort og samlet framstilling av de ulike departementenes forslag til bevilgninger til samiske formål i 2012.

Sametinget.....	2
Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet.....	4
Utenriksdepartementet	11
Kunnskapsdepartementet	14
Justis- og politidepartementet.....	19
Kulturdepartementet.....	20
Kommunal- og regionaldepartementet.....	22
Helse- og omsorgsdepartementet	23
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	24
Landbruks- og matdepartementet.....	26
Miljøverndepartementet	29

Oversikt over bevilgninger til samiske formål (i 1000 kroner)

	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Pst. endring 2011-2012
Utenriksdepartementet	6 500 ¹⁾	8 000 ¹⁾	9 750 ²⁾	21,9
Kunnskapsdepartementet	272 595	282 474	283 111	0,2
Justis- og politidepartementet	1 800	1 700	1 700	0,0
Kulturdepartementet	91 720	94 486	98 154	3,9
Kommunal- og regionaldepartementet	2 180	2 150	2 150	0,0
Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet	244 285	253 821	261 279	2,9
Helse- og omsorgsdepartementet	13 600	13 600	13 200	-2,9
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	200	500	1 500 ³⁾	200,0
Landbruks- og matdepartementet	165 673	161 353	163 787	1,5
Miljøverndepartementet	4 000	4 000	6 093	52,3
Samlet bevilgning	802 553	822 084	840 724	2,3
Samefolkets fond	4 649	3 593	2 535	-29,4
Sum	807 202	825 677	843 259	2,1

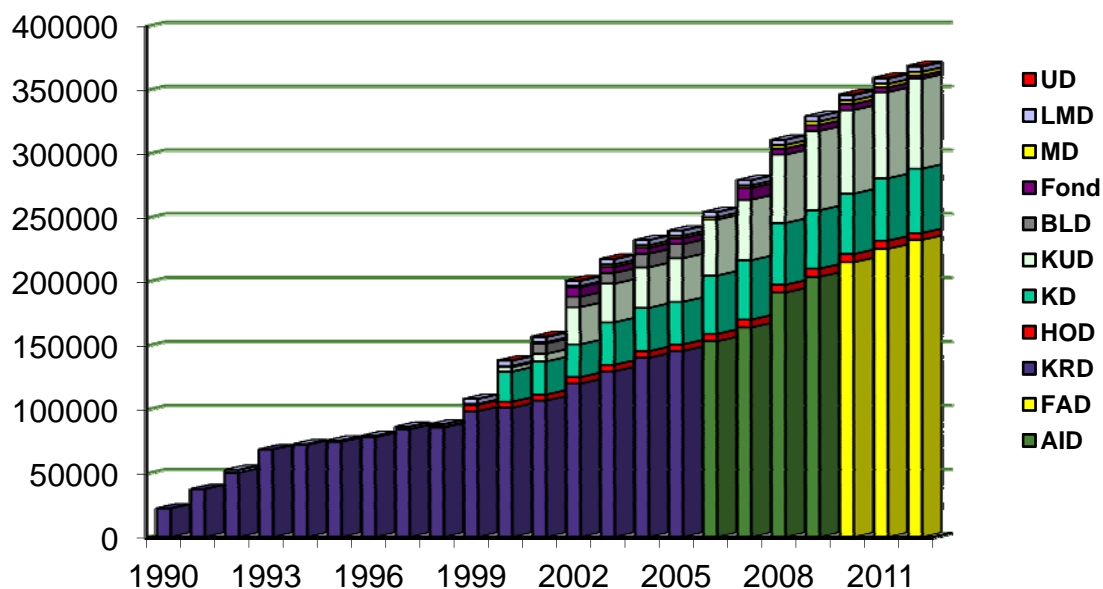
¹⁾ Beløpet er et anslag over tilskudd gitt til samiske formål.

²⁾ Beløpet er et anslag. Bevilgning fordeles senere.

³⁾ I tillegg vil det kunne bli vurdert tildelt grunnstøtte til samiske barne- og ungdomsorganisasjoner og tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid.

Sametinget

Sametinget vil ifølge budsjettforslaget forvalte omlag 371 mill. kroner (inklusive Samefolkets fond) i 2012. Dette er en økning på cirka 11 mill. kroner fra 2011. Sametingets første hele driftsår var 1990, og da hadde Sametinget et budsjett på 31,7 mill. kroner. Utviklingen er i tråd med myndighetenes målsetting om at Sametinget skal ha større innflytelse og myndighet i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkningen.

Sametinget er etablert gjennom sameloven for å etterleve Grunnloven pgf. 110a. Sametinget får årlige bevilgninger fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kulturdepartementet, Miljøvern departementet, Landbruks- og matdepartementet og Utenriksdepartementet.

Sametinget har unntak fra bruttobudsjetteringsprinsippet og får hele sin bevilgning fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Miljøvern departementet over 50-poster. Med forbehold om budsjettvedtak i Stortinget, fordeler Sametinget bevilgningene fra de ulike departementene i årets siste plenumsmøte. Sametinget fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer, men i tråd med Stortingets budsjettvedtak.

Rammene for Sametingets økonomiforvaltning fastsettes av Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet i hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Sametinget. Hovedinstruksen gjelder også for bevilgninger over andre departementers budsjett og for eventuelle inntekter fra annet hold. Instruksen er fastsatt med hjemmel i sameloven pgf. 2-1, tredje ledd. I hovedinstruksen har departementet fastsatt at Økonomireglementet for staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten også gjelder Sametinget. Departementet forutsetter imidlertid at økonomireglementet og bestemmelsene må anvendes på en måte som gir rom for Sametingets utøvelse av skjønn i sin egenskap som folkevalgt organ.

Sametinget er tillagt forvaltningsansvar for visse administrative forhold, slik som blant annet valg til sameting, fordeling av økonomiske tilskudd, fastsetting av nærmere bestemte deler av læreplaner for skolen, forvaltning av samiske kulturminner etter kulturminneloven og tilhørende forskrifter, og oppnevning av representanter til ulike offentlige organer. Sametinget

utøver dessuten myndighet og innflytelse gjennom deltakelse og representasjon i en rekke utvalg, styrer og råd.

Sametinget informerer om egen virksomhet på nettsiden www.samediggi.no.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Saldert		
			Regnskap 2010	budsjett 2011	Forslag 2012
1533	50	Sametinget	215 136	225 655	233 650
1533	54	Sametinget	4 649	3 593	2 535
1534	50	Tilskudd til samiske formål, Samisk høyskole		2 800	4 610
1534	51	Tilskudd til samiske formål, Divvun		4 700	5 246
1534	72	Samisk språk, informasjon m.m.	10 244	11 081	9 446
1534	74	Dokumentasjon, formidling m.m.	1 400	1 443	
1535	01	Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Driftsutgifter	7 665 ¹⁾	3 151 ²⁾	3 214 ³⁾
1535	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	508		
1536	01	Internasjonalt reindriftssenter, Driftsutgifter	7 311 ⁴⁾	3 541	3 613
1536	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	621		
1590	71	Tilskudd til kirkelige formål	1 400	1 450	1 500
		Sum	248 934	257 414	263 814

¹ Regnskapstallet innbefatter Utenriksdepartementets tildeling på 1,5 mill. kroner, samt ekstern finansiering av prosjekter i regi av Gáldu.

² I tillegg fikk Gáldu en bevilgning på 1,5 mill. kroner fra Utenriksdepartementet.

³ I tillegg vil det bli tildelt midler til senterets virksomhet over Utenriksdepartementets budsjett.

⁴ Regnskapstallet innbefatter ekstern finansiering av prosjekter i regi av Internasjonalt reindriftssenter.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	Post	Benevnelse
1500	21	Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>
1500	22	Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Forskning, <i>kan overføres</i>
1590	01	Kirkelig administrasjon, driftsutgifter
1590	75	Kirkelig administrasjon, trosopplæring
1591	01	Presteskap, driftsutgifter

Overordnede mål i samepolitikken

Staten Norge er opprinnelig etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Begge folk har den samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk.

Samepolitikken skal tjene den samiske befolkningen, slik at samisk språk, kultur og samfunnsnivå har en sikker framtid i Norge.

Grunnloven pgf. 110a og sameloven er det nasjonale rettsgrunnlaget for samepolitikken. Det politiske grunnlaget for samepolitikken fremgår av St.meld. nr. 28 (2007–2008)

Samepolitikken. Meldingen gir en bred omtale av målsettingene for ulike samfunnsområder, blant annet språk, helse, samiske barn og unges oppvekstvilkår, forskning, kulturspørsmål og næringsutvikling.

Mål og strategier

Et godt møte med offentlig forvaltning

I St.meld. nr. 28 (2007–2008) *Samepolitikken* er det signalisert at oppmerksomheten skal rettes mot «hverdagspolitikken», altså hvordan samepolitiske målsettinger og etablerte rettigheter kommer til praktisk uttrykk innenfor velferdsstatens ordninger og tilbud.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet vil arbeide med samiske brukeres møte med offentlig forvaltning og tjenesteyting. Hensynet til samiske og samisktalende brukere skal som hovedregel integreres i det ordinære offentlige tjenestetilbudet. Dette betyr at ordninger som berører både samer og den øvrige befolkningen bør ivaretas av ordinære velferdsordninger og forvaltningsorganer.

Fylkesmannen i Nordland har over flere år opparbeidet seg erfaringer knyttet til embetets veiledningsrolle overfor kommuner med samiske brukere. Fylkesmannen i Nordland har i 2011 igangsatt et pilotprosjekt hvor målet blant annet er å få mer kunnskap om arbeidet med samiske saker i kommuner med samisk befolkning. Pilotprosjektet skal i første omgang avgrenses til barn og unges oppvekstvilkår, samisk språk, helse- og sosialtilbud og reindrift og arealpolitikk. Prosjektet finansieres av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS), Sametinget, Kommunal- og regionaldepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har etablert et samarbeid hvor målsettingen blant annet er å kartlegge kommunesektorens utfordringer med å gi likeverdige tjenester til den samiske befolkningen. Dette arbeidet vil være et viktig bidrag for å belyse kommunenes situasjon.

God kvalitet i tjenestetilbudet forutsetter at det fins personell med kompetanse i samisk språk og kultur. Det er derfor iverksatt flere tiltak for å styrke rekrutteringen til samisk høyere utdanning. Det er blant annet innført en ordning for avskrivning av utdanningsgjeld for lånetakere som tar samisk lærerutdanning eller som skaffer seg kompetanse i samisk som del av lærerutdanningen, jf. Prop. 1 S (2009–2010) *Kunnskapsdepartementet*.

Samiske språk

Hovedmålet med Handlingsplan for samiske språk er å legge til rette for en trygg framtid for de samiske språkene i Norge – nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Handlingsplanens hovedfokus er å styrke innsatsen for de samiske språkene på ulike samfunnsområder, særlig innenfor opplæring og utdanning, offentlig tjeneste- og omsorgsyting samt bruk og synliggjøring av samiske språk i offentlig sammenheng.

Et viktig tiltak for å styrke de samiske språkene har vært å utvikle et elektronisk korrekturprogram for samiske språk, Divvun, jf. omtale under kap. 1534 post 51.

Departementet arbeider med å legge til rette for samisk i IKT-sammenheng, og har som mål at alle offentlige registre skal kunne registrere samiske bokstaver korrekt, og at utvekslingen av slike data mellom registrene skal fungere. Som ledd i dette arbeidet er det vedtatt en rekke nye obligatoriske IKT-standarder for offentlig sektor.

Samiske næringer og det materielle grunnlaget for samisk kultur

Det rettslige vernet av samisk kultur omfatter ikke bare ideelle kulturuttrykk som språk, religion og kunst, men også de materielle forutsetningene for den totale samiske kulturutøvelsen, også omtalt som naturgrunnlaget for samisk kultur. Primærnæringene reindrift, jordbruk og fiske er sentrale elementer i det materielle grunnlaget for samisk kultur. Sentralt står også kombinasjoner av disse primærnæringene og andre tradisjonelle samiske næringer, som duodji (samisk husflid) og utmarksnæringer. Samtidig er også nye næringer en viktig faktor for sysselsetting og bosetting i samiske områder.

Samerettsutvalget II har utredet spørsmål omkring retten til, og disponeringen og bruken av land og vann i tradisjonelle samiske områder fra Troms i nord til Hedmark i sør. Enkelte av utvalgets forslag berører også Finnmark. Arbeidet med forslagene fra Samerettsutvalget II er i gang. Det legges opp til en bred informasjons- og høringsprosess underveis.

Forhandlinger om en nordisk samekonvensjon startet opp i mars 2011. Forhandlingene foregår mellom delegasjoner fra Finland, Norge og Sverige.

Samisk tradisjonskunnskap er viktig for å ivareta og utvikle samisk språk, kultur og næringstilpasning. Departementet støtter derfor prosjektet Árbodiehtu – kartlegging, bevaring

og bruk av samisk tradisjonell kunnskap, som gjennomføres i regi av Samisk høyskole, jf. omtale under kap. 1534 post 50.

Deltakelse i beslutningsprosesser

Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, fastsatt i mai 2005, forplikter regjeringen, departementer, direktorater og andre statlige virksomheter til å konsultere Sametinget, og eventuelt øvrige samiske interesser, så tidlig som mulig når det overveies å innføre lover eller tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte.

Erfaringene har så langt vist at prosedyrene virker relasjonsbyggende mellom Sametinget og den statlige myndighet som konsulterer Sametinget. De fleste konsultasjonene ender i enighet. Prosedyrene har også lagt grunnlag for mer jevnlig kontakt mellom statlige myndigheter og Sametinget og bidratt til mer kunnskap om og forståelse for samiske forhold i statsforvaltningen.

Sametinget og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet er ikke fullt ut enige om hvilke føringer folkerettens regler om urfolk og minoriteter kan antas å gi for departementenes arbeid med årlige budsjettforslag til Stortinget. Med dette som bakgrunn er det likevel enighet om et sett med rutiner som skal følges i kontakten mellom Sametinget og regjeringen om de delene av statsbudsjettet som gjelder samiske formål. Rutinene tar utgangspunkt i dagens praksis og etablerer en fast struktur for møter mellom Sametinget og aktuelle departementer om budsjettsaker. Et særlig viktig hensyn er at regjeringen på et tidlig tidspunkt i budsjettprosessen skal få sjansen til å danne seg et bilde av situasjon og budsjettbehov i det samiske samfunnet på ulike områder.

Utvikle et godt kunnskapsgrunnlag om samisk samfunnsliv og kultur

Forskning om samiske forhold skal bidra til å styrke, bevare og utvikle samisk språk, kultur, nærings- og samfunnsliv, jf. St.meld. nr. 30 (2008–2009) *Klima for forskning*. Fleksibilitet, omstillingsevne, kontinuitet og fornyelse er sentrale begreper for vern og utvikling av det samiske samfunnet. Forandringstakten gir klare kunnskapsutfordringer for det samiske samfunnet med sikte på å kunne tolke og styre over egen situasjon og samfunnsutvikling. Samiske forsknings- og utdanningsinstitusjoner, kompetansemiljøer, næringslivet og offentlige myndigheter står overfor store utfordringer med kunnskapsproduksjon tilpasset samiske samfunn. Til dette arbeidet hører også dokumentasjon og integrering av samisk tradisjonskunnskap i kunnskapsgrunnlaget, som en viktig kompetanse og et supplement til tradisjonell akademisk forskning. Samisk forskning har lange tradisjoner for kontakt og samarbeid med internasjonale miljøer som driver med urfolks- og/eller minoritetsrelatert forskning. Dette gir fortrinn for samisk forskning og urfolksforskning i et nordisk perspektiv og i et nordområdeperspektiv.

I St.meld. nr. 28 (2007–2008) *Samepolitikken* fremheves viktigheten av å bringe fram kunnskap om samiske forhold som grunnlag for gjennomføring av samepolitikken. Mangelen på en individbasert statistikk, som er utviklet på basis av en representativ samisk populasjon i landet, er den største utfordringen i framtidig utvikling av samisk statistikk. Sametinget har bestemt at Sametingets valgmannstall ikke skal kunne brukes som grunnlag for utvikling av individbasert statistikk. Det vil derfor ikke nå være mulig å gå videre i arbeidet med å utvikle individbasert samisk statistikk eller utprøving av aktuelle metoder. Sametinget har tatt opp spørsmålet om individbasert samisk statistikk i stedet kan utvikles på grunnlag av registreringer i folketellinger. Departementet ser ikke dette som en aktuell framgangsmåte og

viser til at folketellinger i dag i hovedsak gjøres gjennom sammenstillinger av eksisterende data i blant annet folkeregisteret.

Tilgang til sammenstilt data/tall, statistikk, oversikter og analyser vil føre til økt kvalitet på valgarbeidet. Samisk valgforskningsprogram (2008–2011), støttet av Forskningsrådets samiske program, avsluttes i 2011. Spørsmålet framover er hvordan programmets erfaringer, kunnskap og kompetanse kan nyttiggjøres og videreføres.

Helhet og sammenheng i samepolitikken nasjonalt og internasjonalt

Arbeidet med samiske og samiskrelaterte spørsmål skjer i dag innenfor rammen av målsettingen om en helhetlig samepolitikk, der samene selv gjennom Sametinget, samiske institusjoner og organisasjoner er medspillere og premissleverandører. I utviklingen av en helhetlig samepolitikk er det viktig å se samiske spørsmål i et felles nordisk perspektiv med utvikling og etablering av fellestiltak og samarbeid på tvers av landegrensene. Ministrene med ansvar for samiske saker i Norge, Finland og Sverige, og sametingspresidentene i de respektive land, har etablert et fast samarbeid for regelmessig drøfting og behandling av samiske spørsmål av felles interesse. Samarbeidet har uformell, men nær tilknytning til Nordisk ministerråd.

Urfolksdimensjonen er ett av syv satsingsområder i *Regjeringens nordområdestrategi* (2006). Nordområdepolitikken skal trygge urfolkenes livsgrunnlag, kultur og næringer i nordområdene. Det skal legges til rette for at urfolk har gode vilkår for å delta i beslutningsprosesser, for å kunne nyttiggjøre seg de muligheter framtidig utvikling i nord kan gi. I felleserklæring om styrking av det grensenære samarbeidet mellom Norge og Russland (2010) er styrking av urfolkskontakter, revitalisering og bevaring av urfolkenes tradisjonelle kultur og næringsveier og trygging av urfolks livskvalitet prioritert. Erklæringen følges opp av en gjensidig arbeidsplan (2011) hvor konkrete grenseoverskridende urfolkstiltak er sentrale. Innenfor det norsk-russiske kultursamarbeidet er samisk kultur/urfolkskultur ett av fem temaområder som er trukket fram i et treårig program for kultursamarbeid med Russland for perioden 2010–2012.

Kap. 1500 Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter/post 22 Forskningsråd

Norges forskningsråds samiske program II (2007-2016) har som mål å fremme langsiktig forskning av høy kvalitet om samiske forhold, og bidra til rekruttering og kompetanseutvikling, samt videreutvikling av samisk språk som vitenskapsspråk. I tillegg vektlegges internasjonalt forskningssamarbeid, nettverksbygging og forskningsformidling på samisk og andre språk. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet tildeler årlig midler til Forskningsrådets samiske program II. Denne tildelingen vil i 2012 utgjøre 3,629 mill. kroner, og vil blant annet omfatte satsingen på lulesamisk og sørsamisk språk. Det blir også bevilget midler til programmet over Kunnskapsdepartementets budsjett.

Kap. 1533 Sametinget, post 50 Sametinget

Grunnbevilgningen over posten skal blant annet dekke driften av det politiske arbeidet og administrasjonen i Sametinget og kommunenes og fylkeskommunenes merkostnader ved oppfølging av samelovens språkregler. Av økningen siden 2008 har 12 mill. kroner vært begrunnet med Sametingets viktige rolle i arbeidet med samiske språk. For 2012 tilføres Sametinget ytterligere 1 mill. kroner, som er ment å dekke kostnader til arbeid med informasjon overfor samisk ungdom og arbeid med samiske språk.

Kap. 1533 Sametinget, post 54 Avkastning av Samefolkets fond

Under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2000 vedtok Stortinget 16. juni 2000 å bevilge 75 mill. kroner til et «Samefolkets fond». Avkastningen av fondet skal gå til ulike tiltak, som vil styrke samiske språk og kultur, og er en kollektiv erstatning for de skader og den uretten fornorskingspolitikken har påført det samiske folk. Avkastningen av fondet er ikke en del av rammebevilgningen til Sametinget.

Vedtektene for fondet ble fastsatt ved kgl.res. 22. september 2006. Sametingets plenum er fondets styre. Den nærmere bruken av avkastningen fastsettes av Sametinget i de årlige budsjettvedtakene.

Avkastning av Samefolkets fond er fastsatt lik renten på langsiktige statsobligasjoner med 10 års løpetid. Den årlige avkastningen for en ny ti-årsperiode, med virkning fra 1. juli 2010, har blitt beregnet med en rentesats på 3,38 pst. Den nye årlige avkastningen vil etter dette være på 2,535 mill. kroner.

1534 Tilskudd til samiske formål, post 50 Samisk høgskole

Bevilgningen skal benyttes til drift av Faglig analysegruppe for samisk statistikk, Samiske veivisere og prosjektet *Árbediehtu*. Til *Árbediehtu* foreslås det overført 1,4 mill. kroner fra kap. 1534, post 74.

Faglig analysegruppe for samisk statistikk, som er tilknyttet Samisk høgskole, er opprettet på bakgrunn av prosedyrene for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Analysegruppen legger årlig fram en rapport til departementet og Sametinget.

Målsetningen med ordningen Samiske veivisere er å gi samisk ungdom i oppgave å informere ungdom i videregående opplæring om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Samisk tradisjonskunnskap er viktig for å ivareta og utvikle samisk språk, kultur og næringstilpasning. Denne kunnskapen er et supplement til akademisk forskning, også med tanke på framtidig utvikling, innovasjon og offentlige beslutningsprosesser.

1534 Tilskudd til samiske formål, post 51 Divvun

Moderne språkteknologi er en forutsetning for at samiske språk skal kunne overleve som bruksspråk i dagens samfunn. Divvun har blant annet utviklet stavekontroll og korrekturprogram for nord-, lule- og sørsamisk og digitale pedagogiske verktøy.

Divvun videreutvikles i samarbeid med Universitetet i Tromsø, som overtok det formelle ansvaret for Divvun 1. juli 2011. Bevilgningen skal benyttes til drift av Divvun ved Universitetet i Tromsø.

Kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 72 Samisk språk, informasjon m.m.

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke bruken av samiske språk ved å legge til rette for økt bruk av samisk i det offentlige, øke antallet samiske språkbrukere, øke mengden av informasjon gitt til samer på samisk og å øke informasjonen om samiske forhold overfor befolkningen i Norge.

Tiltak knyttet til handlingsplan for samiske språk vil bli prioritert. Departementet vil i 2012 fordele tilskuddsmidler etter søknad og nærmere vurdering til konkrete prosjekter i regi av følgende aktører:

- Samisk høgskole
- Universitetet i Tromsø
- Fylkesmannen i Nordland
- Nord-Trøndelag fylkeskommune

- Engerdal kommune
- Storfjord kommune
- Tana kommune
- Árran lulesamisk senter
- Østsamisk museum
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
- Direktoratet for forvaltning og IKT
- Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter
- RiddoDuottarMuseat
- Aajege sørsamisk språksenter

Deler av midlene på posten er flyttet til Sametinget (kap. 1533, post 50), Samisk høgskole (kap. 1534, post 50) og Divvun (kap. 1534, post 51).

Kap. 1534 Tilskudd til samiske formål, post 74 Dokumentasjon, formidling m.m.
Bevilgningen foreslås flyttet til kap. 1534, post 50 Samisk høgskole.

Kap. 1535 Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, post 01 Driftsutgifter
Bevilgningen skal dekke driften av Gáldu. I tillegg til bevilgningen over Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets budsjett vil det tildeles tilskudd til senterets virksomhet over Utenriksdepartementets budsjett, kap. 163, post 72 Menneskerettigheter.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har i samarbeid med Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Sametinget blitt enige om at Gáldu tildeles midler til en treårig prosjektstilling for arbeid med likestilling og antidiskriminering. Prosjektet omfatter diskrimineringsgrunnlagene funksjonsevne, kjønn, seksuell orientering og etnisitet. Prosjektet startet opp i 2010 og avsluttes med en evaluering i 2012.

Kap. 1536 Internasjonalt reindriftssenter, post 01 Driftsutgifter
Bevilgningen skal dekke driften av Internasjonalt reindriftssenter i 2012.

Kap. 1590 Kirkelig administrasjon, post 01 Driftsutgifter, post 71 Tilskudd til kirkelige formål og post 75 Trosopplæring

I driftsbevilgningen som blir tildelt Kirkerådet over kapittel 1590 Kirkelig administrasjon, inngår også midler til å finansiere driften og virksomheten til Samisk kirkeråd. Rådet har til oppgave å samordne kirkens innsats blant de samiske befolkningsgruppene og arbeide for å bedre folks kjennskap til samisk kirkeliv. Et viktig arbeidsområde for Samisk kirkeråd har vært utarbeidelsen av *Strategiplan for samisk kirkeliv* som ble vedtatt av Kirkemøtet i april 2011. Planen skal bidra til mer systematisk ivaretagelse og inkludering av samisk kirkeliv i Den norske kirke. Samisk kirkeråd har i tilknytning til planarbeidet utarbeidet og vedtatt en egen *plan for samisk trosopplæring*, som skal ivareta samiske barn og unges kulturelle tilknytning i trosopplæringen.

Under post 71 har det gjennom flere år vært gitt tilskudd til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nordsamisk. Tilskuddet har i hovedsak gått til oversettelse av Det gamle testamentet til nordsamisk. Departementet ser det som naturlig at Kirkerådet/Samisk kirkeråd for fremtiden får oppgaven med å forvalte tilskuddet, og departementet har tatt spørsmålet opp med Kirkerådet og Bibelselskapet.

Deler av bevilgningen under post 75 til trosopplæringsreformen i Den norske kirke er avsatt til utvikling av opplæringstilbud overfor barn og unge i den samiske befolkningen.

Kap. 1591 Presteskapet, post 01 Driftsutgifter

I bevilgningene til presteskapet under kap. 1591, post 01 inngår også kirkelig betjening av den samiske befolkningen. Flere steder er det tilsatt samiskspråklige prester, foruten samiske kirketolker.

Det sørsamiske språkområdet omfatter Nidaros bispedømme og deler av Sør-Hålogaland og Hamar bispedømme. Det er egen preste- og diakonstilling med tjeneste overfor sørsamene. Fra 2009 er det som en fireårig prøveordning bevilget midler til forsøk med opprettelse av en samisk menighet i sørsamisk språkområde. Forsøket skal evalueres i 2012.

Posten omfatter også bevilgninger til Kirkelig utdanningscenter i nord. Utdanningscenteret ble opprettet i Tromsø i 1997 for å gi et kirkelig utdanningstilbud i nord, blant annet med formål om å profilere det samiske perspektivet i praktisk-kirkelig utdanning.

Utenriksdepartementet

Kap.	post	Benevnelse
115	01/70	Driftsutgifter og Tilskudd til presse-, kultur- og informasjonsformål
116	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner
118	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland
153	78	Regionalbevilgning i Latin-Amerika
160	70	Sivilt samfunn
160	73	Kultur
163	72	Menneskerettigheter

Kap. 115, post 01 Driftsutgifter og post 70 Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsspørsmål

Tilskudd som gis under disse postene skal blant annet bidra til å styrke interessen for og kunnskapen om Norge i utlandet, og styrke kulturlivets internasjonale samarbeid. Profileringen av Norge som sentral aktør i nordområdene er et ledd i dette arbeidet.

Årlig tildeles mellom 1,5-2 mill. kroner til prosjekter for å styrke norske samers kontakt med andre urfolksgrupper over kap. 115. Følgende prosjekter ble i 2010 og 2011 gjennomført som del av nordområdesatsingen:

- Riddu Ridđu åpnet i 2011 sitt kontor i Moskva. Støtten ble gitt via Barentssekretariatet og ambassaden i Moskva.
- Både Barentssekretariatet, ambassaden i Moskva og GK Murmansk finansieres av Utenriksdepartementet med midler øremerket nordområdesatsingen til disse formål.
- Utenriksdepartementet og ambassaden i Paris samarbeidet med Samisk forfatterforening om fremme av samisk samtidslitteratur i Paris. Utenriksdepartementet støttet dette formålet med 400 000 kroner i 2011.
- Utenriksdepartementet støtter Internasjonalt samisk filmsenter i arbeidet med å skape et kontaktnett og samarbeid om urfolksfilm med urfolk globalt gjennom Sundance filmstudio i California. I 2011 blir det arrangert en filmkonferanse om urfolksfilm i Kautokeino med bred internasjonal deltakelse. Utenriksdepartementet støttet konferansen med 400 000 kroner.
- Arkitektene Dahl & Uhre i Tromsø er engasjert av myndighetene på Grønland for å koordinere planlegging av byfornyelsen i Nuuk. Det er gitt støtte på om lag 500 000 kroner over de siste to årene.
- Utstillingen ”Arven etter Nansen” ble i juli 2011 vist i Nuuk. Utenriksdepartementet har støttet denne utstillingen med 400 000 kroner for å hedre Nansens ledsagere på ferden over Grønland – Ragna og Balto fra Karasjok.

Kap 116, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Nordisk ministerråd tildelte 3,517 mill. danske kroner til støtte av det samiske samarbeidet på kulturområdet i 2011. Midlene fordeles mellom Samerådet og Samisk kunstnerråd, og går i hovedsak til samisk kulturstøtte med målsetting om nordisk nytte og i mindre grad til administrative driftskostnader. På utdanningsområdet tildelte Nordisk ministerråd 1,921 mill. danske kroner i 2011. Midlene tilføres Nordisk samisk institutt og disponeres av styret for Samisk høyskole. Rammen for støtten til kultur- og utdanningsområdet forventes videreført i 2012.

Norges bidrag til Nordisk ministerråd bevilges under Kap. 116, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner.

Kap 118, post 70 Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland

Prosjektsamarbeidet med Russland

Denne bevilgningen dekker et bredt spekter av prosjekter, herunder urfolksprosjekter. Støtten til prosjekter hvor urfolk er målgruppen fordeler seg på følgende hovedkategorier:

- Støtte fra Utenriksdepartementet til en rekke ulike samarbeidsprosjekter i Nordvest-Russland som involverer urfolk (oftest samer). Sum tilskudd i 2010: 800 000 kroner.
- Støtte fra det norske Barentssekretariatet (over Utenriksdepartementets budsjett) til folk-til-folk-prosjekter innenfor norsk og russisk del av Barentsregionen som involverer samer og andre urfolk. Sum tilskudd i 2010: 2,5 mill. kroner.

I sum ble det altså i 2010 gitt 3,3 mill. kroner i tilskudd til urfolksprosjekter under denne bevilgningen. For 2011 foreligger det ikke endelige tall ennå, men samarbeidet mellom urfolk i Barentsregionen forventes styrket ytterligere ved en økning i omfanget av urfolksprosjekter som mottar støtte fra Barentssekretariatets prosjektmidler. Tilsvarende vil bli videreført i 2012.

Arktisk samarbeid

Overordnet målsetting for det arktiske samarbeidet er å sikre en bærekraftig utvikling i nord og å ivareta områdets store miljøverdier. Bevilgningen skal bidra til en styrket profilering av Norge som polarnasjon og fremme av norske prioriteringer i det arktiske samarbeidet.

På posten er det for årene 2008-2010 gitt totalt 900 000 kroner i støtte til International Centre for Reindeer Husbandry og prosjektet SDWG Ealát Information. Dette har vært et prosjekt med fokus på tilpasning til klimaendringer og tap av beiteland i lokale urfolkssamfunn i nordområdene.

Videre omfatter tilskudd under posten blant annet også støtte til urfolksrepresentanters deltakelse i internasjonalt samarbeid i nordområdene. Midlene nyttes da i første rekke til dekning av reiseutgifter for deltakelse i henholdsvis Arktisk råd og Barentsrådet. Tilskuddene var på totalt 600 000 kroner i 2011, og forventes videreført på dette nivået i 2012. Fordelingen av disse midlene i 2011 var henholdsvis 350 000 kroner til Sametinget (jf. rammeavtalen med Sametinget). Øvrige midler går i hovedsak til Samerådet. Tilskudd til urfolksrepresentanters deltakelse i internasjonalt samarbeid i nordområdene vil fra og med statsbudsjettet 2012 bli tildelt fra kap. 118. Tidligere ble det tildelt midler til formålet over kap. 116, post 70.

Barents 2020

Barents 2020-ordningen skal bidra til realiseringen av regjeringens nordområdestrategi (2006) og Nye byggesteiner i nord (2009) ved å stimulere til økt kunnskap, aktivitet og nærvær i nord. Barents 2020-midlene skal være med på å omsette dette i praktisk politikk ved å støtte utvalgte prosjekter som produserer kunnskap i, om og for nordområdene.

Utenriksdepartementet har over denne budsjettposten støttet Samisk høgskole med et forprosjekt for etablering av et Samisk kompetansesenter på Kola. Tilsagnet var på 1,2 mill. kroner for årene 2010 og 2011.

Kap. 153, post 78 Regionalbevilgning i Latin-Amerika

I Guatemala er Norges hovedprioritering Maya-programmet, for full gjennomføring av urfolks rettigheter. I tilknytning til dette programmet, som administreres av FN, er det et mål å fremme utveksling mellom samer og mayaer. Et særlig viktig aspekt ved gjennomføringen av urfolks rettigheter er implementering av ILO-konvensjon 169, og særlig bestemmelsene om konsultasjoner. Utenriksdepartementet har støttet et initiativ fra Guatemalas regjering om å formidle norske erfaringer fra konsultasjoner med samene i Norge. Utenriksdepartementet bidro blant annet med 200 000 kroner til gjennomføring av et seminar i Guatemala, med deltakelse fra Sametinget, Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter og relevante norske myndigheter.

Kap 160, post 73 Kultur

Ambassaden i Guatemala disponerte i 2010 og 2011 bevilgninger på henholdsvis 2 og 2,5 mill. kroner for kulturutvikling. Det legges vekt på utveksling mellom samer og mayaer.

I 2010 omfattet kulturinnsatsen blant annet deltakelse av mayaer fra Guatemala på Riddu Riddu-festivalen i Kåfjord i juli, og deltakelse fra samiske filmskapere ved Guatemalas filmfestival IKARO i november. Det legges opp til at denne utvekslingen skal fortsette og forsterkes.

Kap. 163, post 72 Menneskerettigheter

Utenriksdepartementet inngikk i 2009 en rammeavtale med Sametinget om økonomisk støtte til Sametingets internasjonale virksomhet. Dette innebærer en årlig tildeling på 650 000 kroner til Sametingets arbeid med internasjonale urfolksspørsmål innen FN og andre internasjonale organisasjoner.

I 2011 tildelte Utenriksdepartementet 1,8 mill. kroner til Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter i Kautokeino. Støtten ble gitt til Gáldus arbeid med internasjonale urfolksrettigheter og inkluderer også et bidrag til konkret oppfølging av samarbeidet gjennom FNs ekspertmekanisme for urfolks rettigheter (EMRIP) i 2011. Støtten til kompetansesenterets virksomhet vil bli videreført i 2012 på tilsvarende nivå.

Videre ble det gitt et tilskudd på 400 000 kroner til Samerådets internasjonale menneskerettighetsarbeid. Disse midlene videreføres i 2012.

Kunnskapsdepartementet

			(i 1000 kr)		
Kap.	Post	Benevnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
222	01/45	Statens grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, Driftsutgifter og utstyrsanskaffelser, <i>kan overføres</i>	106 899	105 137	85 491 ¹
223	50	Sametinget, Tilskudd til Sametinget	34 355	35 420	36 518
225	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv			20 909 ¹
225	63	Tiltak i grunnopplæringen, Tilskudd til samisk grunnopplæring, <i>kan overføres</i>	44 975	51 643	50 552
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, Spesielle driftsutgifter ²	6 500	6 700	2 374 ³
231	50	Barnehager, Tilskudd til samiske barnehagetilbud	12 925	13 339	13 753
260	50	Universitet og høyskoler	64 005	66 010	70 514
281	01	Felles tiltak for universitet og høyskoler, driftsutgifter	1 836	1 875	1 500
281	73	Felles tiltak for universitet og høyskoler, Internasjonale programmer	850	850	
2410	73	Statens lånekasse for utdanning, Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	250 ⁴	1 500	1 500
Sum			272 595	282 474	283 111

¹ Bevilgningen på 20,9 mill. kroner til sameskolene i Snåsa og Målselv er flyttet fra kap. 222 post 01 til kap. 225 post 62 Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv fra og med 2012.

² Tallene er basert på tildelingsbrevene til Utdanningsdirektoratet.

³ Bevilgningen på 2,1 mill. kroner til Senter for samisk i opplæringen er flyttet fra kap. 226, post 21 til kap. 260, post 50.

⁴ Regnskapstallene er basert på manuell registrering av årsak til ettergivelse.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over disse kapitler og poster:

Kap.	Post	Benevnelse
254	70	Tilskudd til studieforbund
260 ⁵	50	Universitet og høyskoler
285	52	Norges forskningsråd, Forskningsformål

⁵ Gjelder bevilgninger til andre universiteter og høyskoler enn Samisk høyskole, som får midler til samiske tiltak i sin årlige ramme.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, post 01 Driftsutgifter og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*

Bevilgningen på posten dekker hovedsakelig:

- Drift av skole og internat ved Sameskolen i Midt-Norge, Hattfjelldal
- Drift av Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino

Formålet med bevilgningen til de samiske skolene er blant annet å opprettholde og videreutvikle samisk identitet, språk og kultur. Skolene følger Kunnskapsløftet – Samisk.

Sameskolen i Midt-Norge er statlig. I skoleåret 2010–2011 hadde skolen tre elever. Disse tre elevene gikk sitt siste år på ungdomstrinnet. I tillegg gir skolen tilbud om fjernundervisning i sørsamisk til elever ved andre skoler i kommunen og i andre kommuner. I skoleåret 2010–2011 fikk 29 elever fjernundervisning ved skolen mot 19 elever året før.

Søkningen til skolen er svært lav og skoleåret 2011–2012 er det ingen faste elever ved skolen. Skolen fyller en viktig funksjon for å opprettholde og videreutvikle samisk identitet, språk og kultur, også for elever ved andre skoler blant annet gjennom tilbudet i fjernundervisning og språkbud. Skoledriften opprettholdes derfor i inneværende skoleår med økt tilbud om fjernundervisning og språkbud. I samråd med styret for skolen vil Utdanningsdirektoratet planlegge videre prosess for skoledriften i løpet av skoleåret 2011–2012.

I 2009 satte Utdanningsdirektoratet i gang et prosjekt med lulesamisk fjernundervisning. Fylkesmannen i Nordland har ført prosjektet videre ved å utvikle Drag skole til en ressurs-skole for lulesamisk fjernundervisning i samsvar med Utdanningsdirektoratets plan for samisk fjernundervisning.

Høsten 2010 hadde Samisk videregående skole i Karasjok 140 fulltidselever, mot 116 elever året før. Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino hadde 88 fulltidselever høsten 2010, mot 80 elever året før. I tillegg til den ordinære undervisningen gir skolene fjernundervisning i samisk.

Høsten 2010 sendte Kunnskapsdepartementet et oppdragsbrev til Statsbygg der departementet ba om en utredning av behovet for ombygging og/eller nybygg ved de samiske videregående skolene. Saken er tatt opp i flere møter mellom styret for de samiske videregående skolene og Utdanningsdirektoratet i 2010 og 2011, og brukerne av skolebyggene er trukket inn i arbeidet. Departementet har orientert Sametinget om oppdraget til Statsbygg.

Sametinget vedtok i 2008 å sette i verk et utredningsarbeid for å sette Sametinget i stand til å ta over forvaltningsansvaret for de samiske videregående skolene. Utdanningsdirektoratet har inntil videre forvaltningsansvaret for skolene.

Bevilgningen på 20,9 mill. kroner til sameskolene i Snåsa og Målselv er flyttet fra kap. 222, post 01 til kap. 225, post 62 Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv fra og med 2012.

Kap. 223 Sametinget, post 50 Tilskudd til Sametinget

Målet med tilskuddet er å bidra med finansiering til utdanningsformål i Sametinget, inkludert utvikling og produksjon av læremidler for samiske elever, herunder spesialpedagogiske læremidler, samt å bidra med midler til læreplanarbeid og råd og veiledning om samisk opplæring.

Det er et høyt prioritert mål for tilskuddet at de samiske elevene skal få raskere og bedre tilgang til læremidler på sitt eget språk.

Bevilgningen stilles i sin helhet til disposisjon for Sametinget.

For 2012 foreslår departementet å videreføre bevilgningen på samme nivå som i 2011.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 62 Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv

Bevilgningen på 20,9 mill. kroner til sameskolene i Snåsa og Målselv er flyttet fra kap. 222, post 01 til kap. 225, post 62 Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv, fra og med 2012. Sameskolene i Snåsa og Troms er kommunale, og staten ved Utdanningsdirektoratet gir tilskudd til drift av skolene og tilhørende internat.

Formålet med bevilgningen til de samiske skolene er blant annet å opprettholde og videreutvikle samisk identitet, språk og kultur. Skolene følger Kunnskapsløftet – Samisk.

Høsten 2010 hadde skolen i Snåsa 10 elever, mot 12 elever året før. I tillegg fikk 11 elever fjernundervisning. Skolen i Målselv hadde 22 elever høsten 2010, mot 15 elever året før.

Departementet foreslår å videreføre bevilgningen til sameskolene i Snåsa og Målselv på samme nivå som i 2011.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen

Målet med tilskuddsordningen er å bidra med finansiering til kommuner, fylkeskommuner og private skoler som tilbyr samiskopplæring i samsvar med pgf. 6-2 og pgf. 6-3 i opplæringsloven. Opplæringen skal følge læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk. Elevene får opplæring i samisk som førstespråk (Samisk 1) eller samisk som andrespråk (Samisk 2/Samisk 3). Tilskuddet kan også utbetales til kommuner som ønsker å styrke kompetansen i samisk for lærere i grunnskolen (studiehjemler).

Tabellen under viser at det i de siste årene har vært en liten nedgang i tallet på grunnskoleelever som velger samisk som førstespråk og samisk som andrespråk.

Tall på grunnskoleelever som velger samisk som første- og andrespråk i perioden 2008–11

Skoleår	2008–09	2009–10	2010–11
Samisk som førstespråk	1 043	1 010	975
Samisk som andrespråk	1 474	1 326	1 285
Totalt	2 517	2 336	2 260

Tallene inkluderer også elever som går på de samiske skolene.

Kilde: Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Tallet på tildelte studiehjemler har vært på om lag samme nivå i de siste årene. Våren 2011 fikk i alt 191 elever/lærlinger opplæring i samisk ved fylkeskommunale og private videregående skoler. Det er en reduksjon fra 2010, da 250 elever/lærlinger fikk opplæring i samisk.

Departementet foreslår å redusere bevilgningen på posten med 1,1 mill. kroner som følge av redusert elevtall og endringer i gruppesammensetningen til elevene.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, post 21 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

Bevilgningen bidrar til kvalitetsutviklingstiltak innenfor grunnopplæringen, herunder også tiltak rettet mot samisk i grunnopplæringen.

I 2010 ble det bevilget midler til samiske utviklingstiltak, blant annet videreutvikling av fjernundervisning og kompetanseutvikling i samisk.

Departementet foreslår å redusere bevilgningen til samiske tiltak på denne posten i 2012 som følge av at bevilgningen til Senter for samisk i opplæringen flyttes fra kap. 226, post 21 til kap. 260, post 50 og fordi behovet for samisk kompetanseutvikling dekkes gjennom andre statlige ordninger som Kompetanse for kvalitet og etterutdanning på prioriterte områder.

Kap. 231 Barnehager, post 50 Tilskudd til samiske barnehagetilbud

Tilskuddet forvaltes av Sametinget og skal bidra til at samiske barn får et barnehagetilbud som er tilpasset deres språk- og kulturbakgrunn. Tilskuddet omfatter særskilt tilskudd til samiske barnehager, tilskudd til språktiltak i norskspråklige barnehager med samiske barn og midler til informasjons- og utviklingsarbeid, veiledning, språkprosjekt og utvikling av pedagogisk materiell. I 2010 ble det gitt særskilt tilskudd til 33 samiske barnehager med om lag 705 barn. 30 norskspråklige barnehager fikk tilskudd til samiskopplæring.

Det foreslås at bevilgningen for 2012 videreføres på samme nivå som i 2011.

Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring, post 70 Tilskudd til studieforbund

Tilskuddet bidrar til at godkjente studieforbund kan tilby fleksibel og brukertilpasset opplæring for voksne. Deler av tilskuddet går til samiske studieforbund. En mindre del av tilskuddet går til opplæring av voksne i samisk språk på grunnskolenivå gjennomført av godkjente stu-

dieforbund og nettskoler. Størrelsen på disse tilskuddene beregnes ut fra aktivitet. Tildelt beløp i 2011 er på om lag 1,5 mill. kroner.

Det foreslås at den samlede bevilgningen for 2012 over kap. 254, post 70 videreføres på nominelt samme nivå som i 2011.

Kap. 260 Universitet og høyskoler, post 50 Statlige universitet og høyskoler

Samisk høyskole fikk i 2010 tildelt om lag 63 mill. kroner i grunnbevilgning, og om lag 66 mill. kroner i 2011. For 2012 foreslås det en bevilgning på om lag 70,5 mill. kroner til Samisk høyskole. Budsjettendringen fra 2011 til 2012 utover normal prisjustering skyldes i hovedsak at ansvar og budsjett for Senter for samisk i opplæring er lagt til Samisk høyskole. Videre har det vært en positiv utvikling i utdanningsindikatorene og en relativ nedgang i forskningsindikatorer som også har påvirket bevilgningsnivået noe. Dette er en følge av at finansieringsmodellen for høyere utdanningsinstitusjoner er delvis resultatbasert.

I tillegg til ordinær bevilgning har Samisk høyskole både i 2010 og 2011 fått tildelt SAK-midler (samarbeid, arbeidsdeling og faglig konsentrasjon) for samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner i nord. I 2010 gjaldt tildelingen på 1 mill. kroner utvikling av et tilbud i samisk tolkeutdanning i samarbeid med Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Oslo. I 2011 har de høyere utdanningsinstitusjonene i Nord-Norge fått 5 mill. kroner for sitt arbeid med å utvikle en felles samfunnskontrakt mellom institusjonene og samfunns- og næringslivsaktører i nord.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler, post 01 Driftsutgifter og kap. 287, post 21 Forskningsinstitutt og andre tiltak

Kunnskapsdepartementet satte i 2010 ned et utvalg som skal klargjøre hvordan forskning og høyere utdanning kan bidra til utvikling av det samiske samfunnet. Utredningen skal vurdere dette i et bredt regionalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv og avsluttes i 2011. Det ble tildelt til sammen 750 000 kroner til formålet over kap. 281, post 01 og kap. 287, post 21 i 2010 og samme beløp i 2011.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler, post 01 Driftsutgifter

Rekruttering av lærere i lulesamisk og sørsamisk språk er utfordrende og det er satt i verk flere tiltak for å bedre rekrutteringen. Kunnskapsdepartementet ga i 2009 Samisk høyskole i oppdrag å lede en arbeidsgruppe for å utarbeide et forslag til en langsiktig nasjonal strategi for rekruttering som vektlegger samiske språk og lærerutdanning. Strategien ble vedtatt primo 2011. I 2011 er det satt av 1,5 mill. kroner over kap. 281, post 01 til oppfølging av strategien. Det foreslås å videreføre satsingen i 2012.

I strategien er sterkere fagmiljøer trukket fram som et viktig tiltak for økt rekruttering til samisk høyere utdanning. Samarbeid mellom de samiske fagmiljøene kan bidra til sterkere fagmiljøer. I 2010 tildelte derfor Kunnskapsdepartementet 700 000 kroner til Samisk høyskole for å styrke samarbeidet mellom Samisk høyskole, Høgskolen i Finnmark, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Universitetet i Tromsø om samisk lærerutdanning og lærerutdanning med samiske språk.

Kunnskapsdepartementet har også sett behov for andre, mer kortsiktige tiltak for å bedre rekrutteringen innenfor samisk lærerutdanning. I 2010 tildelte departementet 200 000 kroner til hver av Samisk høyskole, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Bodø og Universitetet i Tromsø for å iverksette kortsiktige rekrutterings- og markedsføringstiltak.

For 2011 og 2012 er fordelingen av midlene til oppfølging av den nasjonale strategien for rekruttering ikke vedtatt ennå.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler, post 73 Internasjonale programmer
Samisk høyskole har fra 2009-2011 ansvaret for hovedkontoret for World Indigenous Nations Higher Education Consortium (WINHEC) og Kunnskapsdepartementet har i perioden årlig tildelt 850 000 kroner til høyskolen for etablering og drift av kontoret.

Kap. 285 Norges forskningsråd, post 52 Forskningsformål

Norges forskningsråd har et delansvar for finansiering av samisk forskning. De midlene som går til samisk forskning over kap. 285, post 52 går i hovedsak til et forskningsprogram som er finansiert med midler fra Kunnskapsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirke- departementet.

Program for samisk forskning II startet opp i 2007. Det skal løpe i ti år, med evaluering etter halvått periode. Programmet fokuserer på sentrale utfordringer for samisk forskning, herunder rekruttering og styrking av samisk som vitenskapsspråk. Programmet legger også vekt på kulturell og språklig variasjon i det samiske samfunnet, på internasjonalt samarbeid og på formidling av forskningen.

Kap. 2410 post 73 Avskrivninger, overslagsbevilgning

Avskrivningene på posten omfatter ulike avskrivningsordninger i Lånekassen. Fra og med 2010 ble det innført en ordning der studenter som har kombinasjonen grunnskolelærerutdanning, praktisk-pedagogisk utdanning eller førskolelærerutdanning og samisk språk, får ettergitt lån i Statens lånekasse for utdanning med inntil 50 000 kroner. I 2010 ble det ettergitt lån til fem personer. Det forventes likevel at omfanget av ettergivelser vil øke etter hvert som ordningen blir mer kjent. Det er derfor forventet at om lag 30 studenter per år vil få ettergivelse på dette grunnlaget.

For 2012 foreslås det å videreføre bevilgningen til samiske formål på posten på samme nivå som i 2011.

Justis- og politidepartementet

Kap.	post	Benevnelse
440	01	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten, Driftsutgifter
470	72	Fri rettshjelp, Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Kap. 440 Politidirektoratet — politi- og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter

Under kap. 440, post 01 har det i flere år blitt stilt midler til disposisjon for de politidistriktene hvor det er kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Målsettingen er å motivere til økt kunnskap om samiske språk i politidistrikter med samisk befolkning. Politidistrikter som har merarbeid som følge av tospråklig forvaltning, kan søke om tilskudd fra de avsatte midlene. Ordningen administreres av Politidirektoratet i henhold til instruks av 19. februar 2010. For 2011 er det satt av 400 000 kroner. Det tas sikte på å sette av tilsvarende beløp i 2012.

Politidirektoratet har etablert en ressursgruppe bestående av ni polititjenestemenn fra Øst-Finnmark, Vest-Finnmark og Nord-Trøndelag politidistrikt, hvorav de fleste har samisk bakgrunn og behersker samisk språk. Gruppen skal veilede direktoratet i spørsmål som angår samisk språk og kultur i politiet. Videre er det iverksatt et arbeid med å styrke samisk språk ved Statens barnehus i Tromsø, knyttet til behandling av saker hvor samiske barn har vært utsatt for vold eller overgrep. Det skal blant annet gjennomføres et tverrfaglig seminar i Tromsø høsten 2011 for å utarbeide en helhetlig strategi for å ivareta samisk språk gjennom straffesaken, og i oppfølgingen av sakene hvor andre etater og institusjoner knyttes til saken. Det er også iverksatt en rekke andre tiltak for å styrke samisk språk i politiet, med henvisning til regjeringens handlingsplan for samisk språk.

Kap. 470 Fri rettshjelp, post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Retthjelpskontoret Indre Finnmark ble etablert i 1987. Bakgrunnen for opprettelsen av kontoret var blant annet at man ønsket å tilby den samisktalende delen av befolkningen rettshjelp på eget språk. Det er i tillegg dårligere advokatdekning i området enn på landsbasis, og et eget rettshjelpskontor gjør det enklere for befolkningen å få tilgang på rettshjelp. Kontoret har hovedsete i Karasjok, men har kontordager også i andre kommuner ved behov. Kontoret hadde 175 saker til behandling i 2010 og 2,5 årsverk.

Forbruket i 2010 var på om lag 1,4 mill. kroner. Justisdepartementets tilskudd til Retthjelpskontoret Indre Finnmark var på om lag 1,3 mill. kroner i 2011. Det tas sikte på å videreføre ordningen i 2012.

Kulturdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Regnskap 2010	Saldert	
				budsjett 2011	Forslag 2012
320	53	Allmenne kulturformål, Sametinget	65 353	67 379	70 379
323	72	Musikkformål, Knutepunktinstitusjoner (Riddu Riddu-festivalen)	1 548	1 596	1 645
334	73	Film og medieformål, Regional filmsatsing (Internasjonalt samisk filmsenter)	2 500	2 500	2 763
335	75	Pressestøtte, Tilskudd til samiske aviser	22 319	23 011	23 367
Sum			91 720	94 486	98 154

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	Post	Benevnelse
326	01	Språk, litteratur- og bibliotekformål (Nasjonalbiblioteket)
329	01	Arkivformål, Samisk arkiv

Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget

Midler til samiske tiltak under Kulturdepartementets budsjett er i hovedsak samlet under denne posten. Midlene dekker tilskudd til samiske musikkfestivaler, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, samiske kunstnerstipend og stipendkomitévederlag, Beaivváš Samiske Nasjonalteater, stedsnavnstjenesten og oppfølging av samisk språklov, Sametingets bibliotek, mobil bibliotekjeneste, samiske museer og tidsskriftet Nuortanáste.

Kulturdepartementet foreslår at det i 2012 blir satt av 70,4 mill. kroner på kap. 320, post 53 Sametinget. Siden 2005 er bevilgningen til samiske kulturformål på denne posten økt med over 38 mill. kroner.

Kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner

Riddu Riddu-festivalen fikk knutepunktstatus i 2009. For 2012 er det foreslått et tilskudd på 1,6 mill. kroner til festivalen.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 01 Driftsutgifter

Nasjonalbiblioteket har siden 1993 hatt samisk bibliografi som særskilt oppgave. I tillegg til det samiskspråklige materialet tas det også med litteratur på andre språk, innen alle fag og emner som berører samiske forhold. Målet er en felles nordisk bibliografi.

Kap. 329 Arkivformål, post 01 Driftsutgifter

Samisk arkiv er fra 2005, etter ønske fra Sametinget, overført fra Sametinget til Riksarkivaren. Drift av Samisk arkiv dekkes innenfor de årlige bevilgninger til Arkivverket over statsbudsjettets kap. 329 Arkivformål.

Kap. 334 Film- og medieformål, post 73 Regional filmsatsning

Siden 2009 har Internasjonalt samisk filmsenter mottatt statsstøtte over denne posten. Det gis tilskudd til utvikling og produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, kompetansehevende tiltak og tiltak for barn og unge. Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken. Statstilskuddet skal bidra til å fremme målene på filmområdet, jf. omtale i kap. 334 i Prop. 1 S fra Kulturdepartementet. For 2012 foreslår Kulturdepartementet et tilskudd på nær 2,8 mill. kroner til Internasjonalt samisk filmsenter.

Kap. 335 Pressestøtte, post 75 Tilskudd til samiske aviser

De samiske avisene har mottatt statsstøtte siden 1979, fra 1987 over egen budsjettpost. Over posten gis det tilskudd til produksjon av samiske aviser og tilskudd til produksjon av avissider på lulesamisk og sørsamisk. Ved siden av betydningen for demokrati og ytringsfrihet, har de samiske avisene en viktig oppgave i å opprettholde og videreutvikle samisk skriftspråk. I Kulturdepartementets budsjettforslag for 2012 er det foreslått en bevilgning til de samiske avisene på 23,4 mill. kroner.

Spillemidler til samisk idrett

Det ytes årlige tilskudd til samisk idrett gjennom fordeling av overskuddet til Norsk Tipping AS. Ved fordeling av overskuddet til Norsk Tipping AS for spilleåret 2010 til idrettsformål i 2011, ble det avsatt 600 000 kroner til samisk idrett. Tilskuddet overføres Sametinget som er ansvarlig for den videre fordelingen av midlene i tråd med målsettingen for tilskuddet. Begrunnelsen for et eget tilskudd til samisk idrett er å opprettholde og videreutvikle særegne samiske idrettsaktiviteter.

Handlingsplan for kultur i Nordområdene

Innenfor regjeringens nordområdestrategi er folk til folk-samarbeid og kultur viktig. Som oppfølging av nordområdestrategien fremla Kulturdepartementet i september 2009 *Mulighetenes landsdel – handlingsplan for kultur i Nordområdene*. Handlingsplanen er tredelt, og den inneholder tiltak knyttet til kulturlivet i Nord-Norge, tiltak knyttet til kultursamarbeid med Russland og tiltak knyttet til annet internasjonalt kultursamarbeid over grensene. Samisk og urfolkskultur er naturlige elementer på alle tre nivåer.

Innenfor det norsk-russiske samarbeidet er samisk kultur/urfolkskultur ett av fem temaområder som er trukket fram i treårig program for kultursamarbeid med Russland for perioden 2010-2012.

Kommunal- og regionaldepartementet

(i 1000 kr)

Kap	post	Benevnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
551	60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	2 180	2 150	2 150

Kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling¹

Kommunal- og regionaldepartementet tildeler 2,15 mill. kroner i 2012 til gjennomføring av Sápmi, som er en del av Interreg IVA Nord. Den totale rammen for Sápmi i programperioden 2007-2013 er på 15 mill. kroner.

Interreg IVA Nords overgripende mål er å øke regionens konkurransekraft og samhørighet gjennom samarbeid om næringsliv, infrastruktur og kompetanse. Sápmi er rettet mot samisk kultur- og næringsliv. Sekretariatsfunksjonen deles mellom Troms fylkeskommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune.

---

¹ Fra 2011 er midlene overført fra kap. 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling til kap. 551, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling.

Helse- og omsorgsdepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
762	50	Samisk helse	13 600	13 600	13 200

Kap. 762 Samisk helse, post 50 Tilskudd

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til likeverdige helsetjenester til den samiske befolkning. For 2012 foreslås disponert 13,2 mill. kroner til videreføring av tiltak på grunnlag av regjeringens handlingsplan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen i Norge 2002-2005 - *Mangfold og likeverd*. Midlene fordeles primært til Sametinget og til Senter for samisk helseforskning. Tilskuddsmidlene til Sametinget inkluderer finansiering av to saksbehandlerstillinger. Formålet med disse er utvikling av Sametingets helsepolitiske innspill til sentrale myndigheter, løpende dialog med helseforetakene mv., saksbehandling knyttet til tildeling av prosjektmidler til samiske helseformål og administrasjon av tilskuddsordningen.

Helse- og omsorgsdepartementet har i samråd med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet besluttet å overføre 1 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementets budsjettkapittel 762, post 70 til Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementets budsjettkapittel 854, post 21 for budsjett 2012. Dette gjøres da disse midlene i dag benyttes til barnevern og familievern. Helse- og omsorgsdepartementets tilskudd vil fremover forbeholdes tjenester under departementets ansvarsområde.

Forskningssenteret vil i 2012 gjennomføre en oppfølging av SAMINOR-studien som sist ble gjennomført i 2003-2004. Studien vil være basert på spørreskjema og en klinisk undersøkelse. Senteret er i 2011 gitt flere andre tilskudd til ulike prosjekt.

Helsedirektoratet arbeider langsiktig for å fremme samisk språk og kulturkompetanse gjennom rådgivning og nettverksvirksomhet mot kommuner, helseforetak, fylkesmenn, utdanningsinstitusjoner og andre aktører med en rolle i helsetjenesten.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Kap.	Post	Benevnelse
846	70	Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv., Tilskudd
847	71	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne, Tiltak for å øke tilgjengelighet og universell utforming
854	21	Tiltak i barne- og ungdomsvern, Spesielle driftsutgifter
587	70	Barne- og ungdomstiltak, Barne- og ungdomsorganisasjoner
857	79	Barne- og ungdomstiltak, Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., <i>kan overføres</i>

Kap. 846 Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv., post 70 Tilskudd og Kap. 847 Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne, post 71 Tiltak for å øke tilgjengelighet og universell utforming

Til likestillingstiltak i det samiske samfunnet er det over Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets budsjett foreslått bevilget til sammen 500 000 kroner i 2012 over kap. 846 Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv., post 70 Tilskudd og over kap. 847 Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne, post 71 Tiltak for å øke tilgjengelighet og universell utforming.

Midlene skal benyttes til en stilling ved Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, som Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet finansierer sammen med Sametinget og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. I 2010 tildelte Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 200 000 kroner i forbindelse med opprettelse av stillingen. 500 000 kroner er avsatt i 2011. Stillingen skal benyttes til likestillings- og antidiskrimineringsarbeid i det samiske samfunnet. Dette er et prøveprosjekt fram til 2013, og en oppfølging av Sametingets handlingsplan for likestilling. I formidlingen av informasjon og dokumentasjon skal samiske språk ivaretas. Det tas sikte på en evaluering av prosjektet i 2013.

Kapittel 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet, post 21 Spesielle driftsutgifter

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har satt i gang et arbeid for å styrke tilsynet med at samiske barns språk og kultur ivaretas i barnevernet. Departementet har hatt et notat på høring som inneholder forslag om endringer i forskrift om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling og forskrift om fosterhjem. Forslagene er utarbeidet etter konsultasjoner mellom Sametinget og departementet. Departementet vurderer nå videre oppfølging på bakgrunn av høringsinnspillene.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet foreslår, i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, å flytte 1 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementets budsjettkapittel 762, post 70 til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets budsjettkapittel 854, post 21. Midlene blir i dag benyttet til Sametingets arbeid med barnevern og familievern. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet vil videreføre dette arbeidet.

Kapittel 857 Barne- og ungdomstiltak, post 70 Barne- og ungdomsorganisasjoner

Posten omfatter grunnstøtte til de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonenes nasjonale arbeid. Formålet er å legge til rette for barn og ungdoms deltagelse i organisasjonene og sikre disse som en arena for medvirkning og demokrati. Denne støtteordningen er åpen for alle barne- og ungdomsorganisasjoner som oppfyller visse inngangskriterier og er ellers regulert i Forskrift om tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner av 29. november 2007 med endringer av 15. september 2009. Midlene blir fordelt av et fordelingsutvalg med

sekretariat i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Det gis også midler til tilskuddsordningen Mangfold og inkludering, som gir prosjektstøtte til barne- og ungdomsorganisasjoner, fritidsklubber, ungdomshus og lokale ungdomsmiljø i Norge som ønsker å sette fokus på mangfold, holdninger og deltakelse. Denne ordningen blir forvaltet av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner.

Kap. 857 Barne- og ungdomstiltak, post 79 Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., kan overføres

Målet med tilskuddsposten er å stimulere til internasjonalt samarbeid på barne- og ungdomsområdet. Målgruppene er frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, enkeltpersoner og grupper av barn og ungdom, institusjoner som arbeider med barn og ungdom, samt offentlige myndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt. Innenfor rammen av denne posten vil Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet bidra til gjennomføringen av Nordområdestrategien ved å prioritere det ungdomspolitiske samarbeidet i Barentsregionen. Det vil bli avsatt midler til multilaterale prosjekter og aktiviteter for barn og ungdom i Barentsregionen. Målgruppene for bevilgningen omfatter også barn og ungdom og urbefolkningen i Barentsregionen. Midlene forvaltes av Barentssekretariatet i Kirkenes.

Landbruks- og matdepartementet

		(i 1000 kr)		
Kap	Benevnelse	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
1147	Reindriftsforvaltningen	62 163	60 353	61 787
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	103 510	101 000	102 000
	Sum	165 673	161 353	163 787

Kap. 1147 Reindriftsforvaltningen

		(i 1 000 kr)		
Post	Tiltak	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
01	Driftsutgifter	44 287	41 289	42 723
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold, kan overføres	8 158	6 958	6 958
70	Tilskudd til fjellstuer	643	702	702
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, kan overføres	7 321	8 904	8 904
82	Radioaktivitetstiltak, kan overføres	1 755	2 500	2 500
	Sum kap. 1147	62 163	60 353	61 787

Reindriftsforvaltningen skal legge til rette for at målene i reindriftspolitikken blir nådd. Reindriftsforvaltningen forvalter reindrifftsloven og virkemidlene under reindrifftsavtalen. Reindriftsforvaltningen er også sekretariat og utøvende organ for Reindrifftsstyret og områdestyrene, og har en rådgivende funksjon i forhold til næringen.

Reindriftspolitikken bygger på to selvstendige verdigrunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. De reindriftspolitiske målene er sammenfattet i begrepet "En bærekraftig reindrift". Med dette menes en reindrift som har økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.

Endring i organiseringen av reindrifftsforvaltningen

Regjeringen har bestemt at det skal gjennomføres endringer i organiseringen av den offentlige forvaltningen av reindriften. Det tas sikte på å forenkle forvaltningsstrukturen ved å avvikle områdestyrene og overføre områdekantorene til fylkesmannen. Den sentrale forvaltningen blir videreført med lokalisering i Alta og får navnet Statens reindrifftsforvaltning. Reindrifftsstyret blir videreført som i dag. Det faglige ansvaret for reindrifftsforvaltningen vil fremdeles ligge under Landbruks- og matdepartementet. Det tas sikte på å gjennomføre endringene i forvaltningen av reindriften i løpet av 2012. Landbruks- og matdepartementet har invitert Sametinget og Norske Reindrifftsamers Landsforbund til konsultasjoner om saken.

Budsjettforslag 2012

Det er etablert en sentral styringsgruppe som skal utrede overføringen av områdekantorene under Reindrifftsforvaltningen til fylkesmannen. Landbruks- og matdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og tjenestemannsorganisasjonene i staten har underskrevet en omstillingsavtale i medhold av hovedavtalen pgf. 2 nr. 2. Med bakgrunn i at styringsgruppa sitt arbeid ikke er ferdig, har man valgt at endringene i forvaltningen av reindriften skal kunne gjennomføres i løpet 2012, mens selve overføringen av midler fra

kapittel 1147 til 1510 blir gjennomført først i 2013. Dette medfører at fylkesmannen sine utgifter blir dekket over kapittel 1147 i 2012.

Reindriftens utfordringer er mange og sammensatte. Tallet på rein og andre nødvendige rammebetingelser blir nå fulgt opp gjennom reindrifftslovens bestemmelser om bruksregler. Godkjente bruksregler er det sentrale verktøyet i ressursforvaltningen etter reindrifftsloven av 2007, og et nytt instrument både for næringen og forvaltningen. Reindrifftsforvaltningens arbeid har, etter at loven ble iverksatt, vært konsentrert om å rettlede og følge opp næringens arbeid med bruksreglene. I løpet av 2011 skal alle distrikter få godkjent sine bruksregler og tallet på rein. Oppfølging og kontroll av disse reglene vil derfor være en av de viktigste oppgavene for Reindrifftsforvaltningen framover. Det er også utarbeidet egne forskrifter for brudd på bruksreglene. Målet med forskriftene er å gi distriktene og den enkelte reineieren klare rammer for ressurstilpasningen sin.

For nærmere omtale av Reindrifftsforvaltningens arbeidsoppgaver i 2012 vises det til Prop 1 S (2011-2012) Landbruks- og matdepartementet.

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

		(i 1 000 kr)		
Post	Tiltak	Regnskap 2010	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	35 900	30 000	32 800
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	6 200	6 100	6 100
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, kan overføres	59 610	61 800	60 000
79	Velferdsordninger	1 800	3 100	3 100
Sum kap. 1151		103 510	101 000	102 000

Forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2011-2012 førte ikke fram til en forhandlingsløsning. Norske Reindrifftsamers Landsforbund valgte å bryte forhandlingene på bakgrunn av markedsregulerende tiltak. I samsvar med hovedavtalen for reindriften og sluttprotokollen fra forhandlingene, er det statens siste og reviderte tilbud som danner grunnlaget for Reindrifftsoppgjøret 2011-2012.

Regjeringens reindriftspolitik er basert på Stortingets forutsetninger og ut fra den situasjonen man står overfor i næringen. Reindrifftsoppgjøret for 2011-2012 har en ordinær ramme på 102 mill. kroner. Dette er en økning på 1 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2010-2011.

Reindrifftsoppgjøret 2011-2012 legger hovedvekt på tiltak som kan bidra til å bedre gjennomføringen av slaktingen gjennom sesongen og til økt salg. I tillegg legger departementet stor vekt på å stimulere til markedsrettet produksjon og verdiskaping. På denne måten er forslaget særlig innrettet mot reindriftsutøvere som har reindrift som hovednæring.

Reineierne viser nå stor vilje til å øke slakteuttaket. Samtidig hemmer dagens markedssituasjon den muligheten slakteriene har til å ta imot rein. Med dette som utgangspunkt, har departementet valgt særlig å prioritere tiltak som kan medvirke til å gjenopprette mer normale markedsforhold, og på det grunnlaget sikre slakting og omsetning av reinkjøtt. I tillegg tok oppgjøret høyde for en økning i slakteuttaket i sammenheng med distriktenes oppfølging av godkjente bruksregler.

For nærmere omtale av mål og strategier i reindriftspolitikken vises det til Prop. 84 S (2010-2012) *Reindriftsoppgjøret 2011-2012, og endringer i statsbudsjettet for 2011 med mer*, samt Innst. 355 S (2010-2011) og stortingets behandling av denne 7. juni i år.

Miljøverndepartementet

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
			2010	budsjett 2011	2012
1429	50	Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid	3 000	3 000	3 093
1429	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer	1 000	1 000	3 000
		Sum	4 000	4 000	6 093

Kap. 1429, post 50 Tilskudd til samisk kulturminnevernarbeid

Over Miljøverndepartementets budsjett for 2012 er det foreslått bevilget 3,093 mill. kroner til samisk kulturminnevernarbeid. Tilskuddet skal ivareta de overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med samiske kulturminner og kulturmiljøer. Midlene skal i hovedsak nyttes til større vedlikeholds- og restaureringsarbeid og til skjøtsel, jf. omtale i Prop.1S (2011-2012).

Tilskuddet vil i sin helhet bli utbetalt av Miljøverndepartementet til Sametinget i løpet av januar 2012. Frist for innlevering av rapport og regnskap fra Sametinget er 31. mars 2012. Rapporten skal inngå i Sametingets årsmelding.

Kap. 1429, post 72 Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer

Underpost 72.2 Vern og sikring av fredete bygninger og anlegg

Posten er økt med i alt 8,9 mill. kroner. Av disse er 2 mill. kroner øremerket sikring og istandsetting av samiske bygninger.

Underpost 72.5 Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer

Det er satt av 1 mill. kroner på kap. 1429 post 72-5 for 2012, som siste år av en treårig satsing for å sikre og formidle Mortensnes kulturminneområde i Nesseby kommune for publikum, som et av de rikeste og mest særegne samiske kulturminneområdene i Skandinavia.

Midlene fra post 72 vil bli utbetalt av Riksantikvaren på anmodning fra Sametinget. Riksantikvaren vil gi nærmere føringer for bruken av tilskuddet.

GONGALAŠ OĐASMAHTTIN-,
HÁLDDAHUS- JA GIRKODEPARTEMEANTA

2012 stáhtabušeahta mielddus
Prentehusnummir: P - 0968 B/S

Juolludeamit sámi áigumušaide 2012 stáhtabušeahtta

Olggosaddán:
Ođasmahttin,- hálldahus- ja girkodepartemeanta

Almmolaš ásausat sáhttet dingot
lassigáhppálagaid dáppe:
Departemeantta bálvalusguovddáš
Poasta ja distribušuvdna
E-poasta:publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Tlf.: 22 24 20 00

Prentehusnummir: P - 0968 B/S

Deaddileapmi: 10/2011 - preantalohku 800

Juolludeamit sámi ulbmiliidda

Sámepolitihkka galgá bálvalit sámi álbmoga nu ahte sámi gielas, kultuvrras ja servodateallimis lea dorvvolaš boahteáigi Norggas. Vuodđolága § 110a ja Sámeláhka leat sámepolitihka riikkalaš vuodđu.

Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanttas lea ovddasvástadus oktiiheivehallat stáhta sámepolitihka. Fágadepartemeanttain lea ovddasvástádus čuovvolit sámepolitihka iežaset surggiin.

Dáinna prentosiin ráđđehus háliida oanehaččat ja čoahkkájit válldahallat mo guhtege departemeanta lea evttohan juolludusaid sámi ulbmiliidda jahkái 2012.

Sámediggi.....	2
Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta.....	4
Ulbmilat ja strategiiat.....	4
Olgoriikadepartemeanta.....	11
Máhttodepartemeanta.....	14
Justiisa- ja politiijadepartemeanta.....	19
Kulturdepartemeanta.....	20
Gielda- ja guovlodepartemeanta.....	22
Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta.....	23
Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta.....	24
Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta.....	26
Birasgáhttendepartemeanta.....	28

Sámi ulbmiliidda juolluduvvon ruđaid visogovalaš logahallan (1000 ruvnnuid mielde):

	Rehketdoallu 2010	Salderejuvvon bušeahtta 2011	Árvalus 2012	Proseantasaš rievdadus 2011-2012
Olgoriikadepartemeanta	6 500 ¹⁾	8 000 ¹⁾	9 750 ²⁾	21,9
Máhttodepartemeanta	272 595	282 474	283 111	0,2
Justiisa- ja politiijadepartemeanta	1 800	1 700	1 700	0,0
Kulturdepartemeanta	91720	94 486	98 154	3,9
Gielda- ja guovlodepartemeanta	2 180	2 150	2 150	0,0
Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta	244 285	253 821	261 279	2,9
Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta	13 600	13 600	13 200	-2,9
Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta	200	500	1 500 ³⁾	200,0
Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta	165 673	161 353	163 787	1,5
Birasgáhttendepartemeanta	4 000	4 000	6 093	52,3
Buohkanas juolludeapmi	802 553	822 084	840 724	2,3
Sámeálbmotfoanda	4 649	3 593	2 535	-29,4
Supmi	807 202	825 677	843 259	2,1

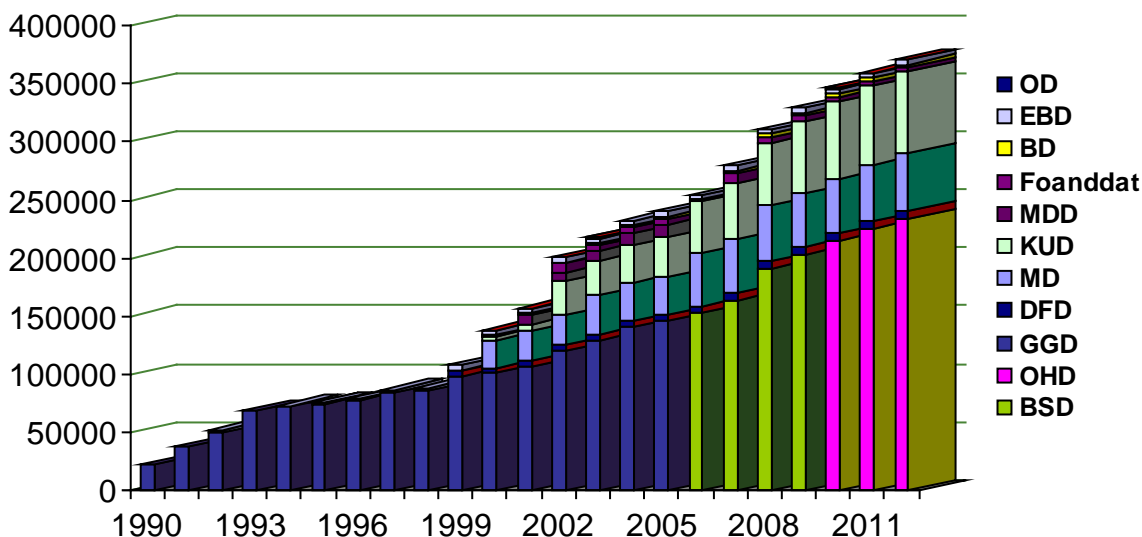
¹ Supmi lea meroštallojuvvon daid ruđaid vuodul mat leat juolluduvvon sámi ulbmiliidda.

² Supmi lea meroštallojuvvon. Juolluduvvon ruđat juogaduvvojit manjá.

³ Dan lassin soaitá árvoštallojuvvot juolludit vuoddoarjaga sámi mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide ja doarjaga riikkaidgaskaš nuoraidovttasbargui.

Sámediggi

Sámediggi beassá bušeahttaárvalusa mielde hálddašit sullii 371 milj. ruvnnu (oktan Sámeálbmotfoanddain) jagi 2012. Dát lea sullii 11 milj. ruvdnosaš lasáhus jagi 2011 ektui. Sámediggi vuosttas olles doaibmajahki lei 1990, ja dalle Sámedikki bušeahtta lei 31,7 milj. ruvnnu stuoru. Ovdáneapmi lea eiseválddiid bidjan ulbmiliid mielde, ahte Sámedikkis galgá leat eanet dadjamuš ja váldi dain áššiin mat erenoamážit beroštahttet sámi álbmoga.

Sámediggi lea ásahuvvon sámelága vuodul ollašuhttin dihtii Vuoddolága paragrafa 110a. Sámediggi oažžu jahkásačcat juolludemiid Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanttas, Máhtodepartemeanttas, Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanttas, Kulturdepartemeanttas, Birasgáhttendepartemeanttas, Eanadoallo- ja biebmodepartemeanttas ja Olgoriikadepartemeanttas.

Sámediggi beassá spiehkastit bruttobušehttema prinsihpas, ja oažžu visot juolluduvvon ruđaid Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanttas, Máhtodepartemeanttas, Kulturdepartemeanttas ja Birasgáhttendepartemeanttas 50-poasttain. Sámediggi juogada sierranas departemeanttain juolluduvvon ruđaid manjimuš dievasčoahkkimisttis mii lea skábmamánus, dainna várašemiin ahte Stuorradiggi dohkkeha bušeahttamearrádusa. Sámediggi juogada juolluduvvon ruđaid iežas vuoruhemiid vuodul, muhto Stuorradikki bušeahttamearrádusa mielde.

Sámedikki ekonomijahálldašeami rámaid mearrida Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanta váldoinstruvssas (-njuolggadusčoahkis) mii lea Sámedikki ekonomijahálldašeami várás. Váldoinstruksa gusto maiddá juolludemiide eará departemeanttaid bušeahtain ja eará vejolaš boađuide. Instruksa lea mearriduvvon sámelága § 2-1, goalmmát laddasa vuodul. Váldoinstruvssas lea departemeanta mearridan ahte Sámediggái ge gustojit Stáhta ekonomiijanjuolggadusat ja Mearrádusat stáhta ekonomijastivvema birra. Departemeanta eaktuda dattetge ahte ekonomiijanjuolggadusat ja mearrádusat fertejit geavahuvvot nu, ahte Sámediggi beassá geavahit árvoštallanvejolašvuoda álbmotválljen orgánan.

Sámediggái lea biddjojuvvon hálddašano vddasvástádus dihto hálddahuslaš dilálašvuodain, nugo omd. sámediggeválggas, ekonomalaš doarjagiid juolludeamis, skuvlla oahppoplánaid várás mearridit dárkileappot ráddjejuvvon osiid, sámi kulturmuittuid hálddašeamis kulturmuittolága ja dasa gullelaš lánkaásahusaid mielde, ja vel ovddasteaddjiid namma-deamis sierranas almmolaš orgánaide. Sámedikkis lea dasto vel váldi ja dadjamuš go dat searvá ja das leat ovddasteaddjit arvat lánvegeottiin, stivrrain ja rádiin.

Sámedikkis leat iežas doaimmas dieđut neahttasiiddus www.samediggi.no.

Odasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma	Rehketdoallu 2010	(1000 ruvnnuid mielde)	
				Salderejuvvon bušeahhta 2011	Árvalus 2012
1533	50	Sámediggi	215 136	225 655	233 650
1533	54	Sámediggi	4 649	3 593	2 535
1534	50	Doarjagat sámi ulbmiliidda, Sámi allaskuvla		2 800	4 610
1534	51	Doarjagat sámi ulbmiliidda, Divvun		4 700	5 246
1534	72	Sámi giella, diehtujoohkin jna.	10 244	11 081	9 446
1534	74	Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.	1 400	1 443	
1535	01	Gáldu - Algoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, Doaibmagolut	7 665 ¹⁾	3 151 ²⁾	3 214 ³⁾
1535	45	Stuoribuš neavvuid háhkan ja ortnegisdoallan, <i>sirdin vejolaš</i>	508		
1536	01	Boazodoalu riikkaidgaskasaš guovddáš, Doaibmagolut	7 311 ⁴⁾	3 541	3 613
1536	45	Stuoribuš neavvuid háhkan ja ortnegisdoallan	621		
1590	71	Doarjagat girkolaš ulbmiliidda	1 400	1 450	1 500
		Supmi	248 934	257 414	263 814

¹ Rehketdoallohku siskkilda 1,5 milj. ruvdnosaš juolludeami Olgoriikadepartemeanttas, ja vel Gáldu jodihan proševttaid olgguldass ruhtadeami.

² Lassin Gáldu oáččui 1,5 milj. ruvdnosaš juolludeami Olgoriikadepartemeanttas.

³ Lassin juolluduvvo guovddáša doibmii doarjja Olgoriikadepartemeantta bušehtas.

⁴ Rehketdoallohku siskkilda olgguldass ruhtadeami proševttaide maid Boazodoalu riikkaidgaskasaš guovddáš jodiha.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušehttakapihttaliin:

Kap.	Poasta	Namma
1500	21	Odasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta, Erenoamáš doaibmagolut, <i>sirdin vejolaš</i>
1500	22	Odasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta, Dutkan, <i>sirdin vejolaš</i>
1590	01	Girkolaš hálldaešepmi, doaibmagolut
1590	75	Girkolaš hálldaešepmi, oskkuoahpahus
1591	01	Báhppagoddi, doaibmagolut

Sámepolitihka bajimuš ulbmilat

Norgga riika álggus lea vuodđuduvvon guovtti álbmoga, sámiid ja norgalaččaid, eatnamiidda. Goappašiin álbmogiin lea seamma vuoigatvuohta ja seamma gáibádus beassat ovddidit iežas kultuvrra ja giela. Sámepolitihkka mii jodihuvvo, galgá leat ávkin sámi álbmogii, vai sámi gielas, kultuvrras ja servodateallimis lea oadjebas boahhteáigi Norggas.

Vuodđolága paragrafa 110a ja sámeláhka leat sámepolitihka riikkalaš riektevuodđu. Sámepolitihka politihkalaš vuodđu boahdá ovdan St. dieđáhusas nr. 28 (2007–2008) *Sámepolitihkka*. Dieđáhus válddahallá viidát sierranas servodatsurggiid ulbmiliid, ee. giela, dearvvašvuoda, sámi mánáid ja nuoraid bajásšaddaneavttuid, dutkama, kulturáššiid ja ealáhusovddideami.

Ulbmilat ja strategiijat

Buorre deaivvadeapmi almmolaš ásaahusaiguin

St.dieđáhusas nr. 28 (2007-2008) *Sámepolitihkka* lea geažiduvvon ahte beroštupmi galgá leat eanemus “beaivválaš politihkas”, dat mearkkaša das mo sámepolitihkalaš ulbmilat ja ásaahuvvon vuoigatvuodát dovdojit geavadis ja bohtet oidnosii čálgostáhta ortnegiin ja fáaldagain.

Odasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta áigu bargat dainna áššiin mo sámi geavaheaddjiid deaivvadeapmi lea almmolaš ásaahusaiguin ja bálvalusfálaldagaiguin. Sámiid

ja sámegielaš geavaheaddjiid vuhtiiváldin galgá ovddimusat heivehuvvot dábálaš almmolaš bálvalusfálaldahkii. Dat mearkaša ahte ortnegiid mat gusket sihke sámiiide ja álbmogii muđuid, berrejit dábálaš čalgoortnegat ja hálddašanorgánat fuolahit.

Nordlándda fylkkamánne lea mánga jagi čohkken vásáhusaid daid gielddaid bagadeaddjin main leat sami geavaheaddjit. Nordlándda fylkkamánne lea jagi 2011 álggahan ovddasmanni prošeavtta oažžun dihtii ee. eanet dieđuid das mo bargu sami áššiiguin lea gielddain main sámít ássat. Ovddasmanni prošeakta galgá álggus ráddjejuvvot mánáid ja nuoraid bajásšaddaneavttuide, sámegillii, dearvvašvuoda- ja sosialfálaldagaide ja boazodollui ja areálapolitihkii. Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta ruhtada prošeavtta.

Gielddaid guovddášlihttu (KS), Sámediggi, Gielda- ja guovlodepartemeanta ja Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanta leat álggahan ovttasbarggu man áigumuš lea ee. kártet gielddasuorggis daid hástalusaid mat leat ovttašasaš fálaldagaid addimis sami álbmogii. Dat lea dehálaš veahkki go áigumuš lea oažžut dieđuid das mo gielddaid dilli lea.

Bálvalusfálaldagaid buorre kvalitehta eaktuda ahte leat bargit geain lea sámegiela ja sámekultuvrra máhttu. Danne leat álggahuvvon eanet doaibmabijut mat galget nannet studeanttaid háhkama sami alit ohppui. Dakkár ortnet lea ásahuvvon, ee., mii addá vejolašvuoda sihkuhit oahppoloana osiid daidda studeanttaide geat čađahit sami oahpaheaddjioahpu dahje váldet sámegiela fágan iežaset oahpaheaddjioahpu oassin, gč. Prop. 1 S (2009–2010) *Máhttodepartemeanta*.

Sámegielaš

Sámegielaš doaibmaplána váldoulbmil lea láhčit dorvvolaš dili sámegielaide Norggas – davvisámegillii, julevsámegillii ja orjilsámegillii. Doaibmaplána galgá vuosttažettiin nannet ángiruššama sámegielaiguin sierranas servodatsurggiin, erenoamážit oahpahasas ja oahpuin, almmolaš bálvalus- ja fuollafálaldagain, ja vel sámegielaš geavaheami ja oinnosmahttima almmolaš oktavuodain.

Dehálaš doaibmabidju sámegielaš nannemis lea leamaš elektrovnnalaš divvunprográmma ráhkadeapmi sámegielaš várás, Divvun, gč. válddahallama kapihtala 1534 poasttas 51.

Departemeanta lea bargamin dan ovdi ahte galgá leat vejolaš geavahit sámegielaš IKT-oktavuodas, ja dan ulbmil lea ahte buot almmolaš registarat galget sáhttit registraratit sámegielaš bustávid riekta, ja ahte registariid gaskasaš diehtolonuhallan galgá doaibmat. Dan barggu oassin lea mearriduvvon mánga ođđa bakkolaš IKT-standárdda almmolaš suorggi várás.

Sámi ealáhusat ja sámekultuvrra ávnnaslaš vuoddu

Sámekultuvrra rievttálaš suddjemii eai gula dušše jurddalaš kulturtilbmadeamit nugo mahkáš giella, oskkoldat ja dáidda, muhto maiddá dievas sami kulturdoaimma ávnnaslaš vuodu, mii maiddá gohčoduvvo sámekultuvrra luondduvuoddu. Váldoealáhusat boazodoallu, eanadoallu ja guolásteapmi leat sámekultuvrra ávnnaslaš vuodu guovdilis oasis. Dehálaččat leat maiddá dát váldoealáhusat go dat doaimmahuvvojit veahkkálagaide eará árbevirolaš sami ealáhusaiguin nugo dujiin ja meahcceealáhusaiguin. Seammás leat maiddá ođđa ealáhusat dehálaččat barggaheapmái ja ássamii sami guovlluin.

Sámi vuoigatvuodálávdegoddi II lea čielggadan makkár riekta lea eatnamiidda ja čáziide, ja mo daid hálldašepmi ja geavaheapmi lea árbevirolaš sami guovlluin Romssa fylkkas davvin lulás Hedmárkui. Lávdegotti muhtun árvalusat gusket Finnmárkui ge. Sámi

vuogatvuodálávdegotti II árvalusaiguin leat jo bargamin. Áigumuš lea barggu áiggi čadahit viiddis diehtujuohkin- ja gulaskuddanproseassa.

Šiehtadallamat davviriikkalaš sámekonvenšuvnna birra álggahuvvojedje njukčamánu 2011. Suoma, Norgga ja Ruota sáttatgottit čadahit šiehtadallamiid.

Sámi árbediehtu lea dehálaš sámi giela, kuktuvrra ja ealáhusheiveheami sealluheapmái ja ovddideapmái. Danne departemeanta doarju proševtta *Árbediehtu* – sámi árbevirolaš dieđuid ja máhtuid kárten, bisuheapmi ja geavaheapmi mii čadahuvvo Sámi allaskuvlla olis, gč. válddahallama kapihttala 1534 poasttas 50.

Searvan mearridanproseassaide

Stáhta eiseválddiid ja Sámedikki gaskasaš ráđđádallanvuogit, mat mearriduvvojedje miessemánu 2005, geatnegahttet ráđđehusa, departemeantaid, direktoráhtaid ja eará stáhtalaš doaimmahusaid ráđđádallat Sámedikkiin ja vejolaččat eará sámi beroštusaiguin nu árrat go vejolaš, go jurdda lea addit ođđa lágaid dahje čadahit doaibmabijuid mat njuolgga sáhttet váikkuhit sámi beroštumiide.

Vásáhusat dássázi leat čájehan ahte ráđđádallanvuogit huksejit Sámedikki ja stáhtalaš ráđđádalli eiseválddi gaskii lagašvuoda. Eanaš ráđđádallamat lohppet ovttaoaivilvuodain. Prosedyrat leat maiddá láchčán vuodu dasa ahte stáhtalaš eiseválddiin ja Sámedikkis lea dávjjit oktavuoha, ja dat lea váikkuhan dasa ahte stáhtahálddahas leat lassánan dieđut ja áddejupmi sámi diliin.

Sámediggi ja Ođasmahttin-, hálddahas- ja girkodepartemeanta eai leat áibbas ovttaoaivilis das makkár láidagiid álbmotrievttalaš njuolggadusat álgoálbmogiid ja unnitloguid birra sáhttet addit departemeantaid bargui jahkásaš bušehtaárvalusaiguin Stuorradiggái. Dattetge lea ovttamielalašvuoha makkár bargovugiid mielde Sámedikki ja ráđđehusa oktavuoha galgá leat daid stáhtabušehta osiid birra mat gusket sámi ulbmiliidda. Bargovugiid vuodus lea otná geavat, ja dat ásaha bissovaš minstara Sámedikki ja guovdilis departemeantaid gaskasaš čoahkkimiidda bušehtaáššiid birra. Erenoamáš dehálaš bealli lea dat ahte ráđđehusas árrat bušehtaproseassas lea vejolašvuoha oažžut gova diliin ja bušehtadárbbuin mat leat sámi servodaga sierranas surggiin.

Ovddidit buori diehtovuodu sámi servodateallima ja kultuvrra birra

Sámi diliid dutkan galgá váikkuhit dasa ahte sámi giella, kultuvra, ealáhus- ja servodateallin nannejuvvojit ja ovddiduvvojit, gč. St.meld. nr. 30 (2008-2009) *Klima for forskning*. Dávvgasvuoha, heivehannákca, joatkevašvuoha ja ođasmahttin leat guovdilis doahpagat sámi servodaga suodjaleamis ja ovddideamis. Nuppástuhttinleaktu buktá čielga máhttohástalusaid sámi servodahkii go áigumuš lea dulkot ja stivret iežas dili ja servodatovdáneami. Sámi dutkan- ja oahpahusásahusain, gelbbolašvuodabirrasii, ealáhusain ja almmolaš eiseválddiin leat stuorra hástalusat buvttadit máhtu mii lea heivehuvvon sámi servodagaide. Dán bargui gullet maiddá sámi árbevirolaš dieđu ja máhtu duodašteapmi ja heiveheapmi máhtovuđđui, mii lea dehálaš gelbbolašvuoha ja lassá árbevirolaš akademiikkalaš dutkamii. Sámi dutkamis leat guhká leamaš oktavuoha ja ovttasbargu dakkár riikkaidgaskasaš birrasiiguin mat barget álgoálbmogiidda ja/dahje unnitloguide guoski dutkamiin. Dát addá ovdamuni sámi dutkamii ja álgoálbmotdutmami davviriikkaid ja davviguovllu geahčadanhálttis.

St.diedáhusas nr. 28 (2007-2008) *Sámepolitihkka* deattuhuvvo ahte lea dehálaš háhkat dieđuid sámi diliid birra sámepolitihka čadaheami vuodđun. Sámi statistihka boahhteáigásaš ovddideamis stuorámus hástalus lea dat go dakkár oktagasvuđot statistihkka váilu, mii lea ovddiduvvon ovddasteaddji sámi riikkapopulašuvnna vuodul. Sámediggi lea mearridan ahte Sámedikki válgajienastuslohku ii galgga geavahuvvot oktagasvuđot statistihka ráhkadeami vuodđun. Danne ii leat dál vejolaš joatkit barggu mas oktagaslunddot statistihkka ovddiduvvo ja guovdilis metodat geahččaluvvojit. Sámediggi lea váldán ovdan jearaldaga, lea go oktagassii vuodđuduvvon sámi statistihka sadjái vejolaš ráhkadit statistihka olmmošlohkamiid registarastimiid vuodul. Departemeanta ii ane dan guovdilis vuohkin ja čujuha ahte olmmošlohkamat odne eanaš čađahuvvojit gávdnojeaddji dieđuid oktiibidjamiin, earret eará álbmotregistara dieđuid oktiibidjamiin.

Olámuddosaš oktiibiddjojuvvon dieđut/logut, statistihkka, visogovat ja guorahallamat buoridivčče válgabarggu. Sámi válgadutkanprográmma (2008-2011), maid Norgga dutkanrádi sámi prográmma lea dorjon, loahpahuvo jagi 2011. Jearaldat lea dalle mo lea vejolaš ávkin geavahit prográmma vásáhusaid, dieđuid ja gelbbolašvuoda ja daid viidáseappot ovddidit.

Riikkalaš ja riikkaidgaskasaš sámepolitihka ollisvuohta ja gittalasvuohta

Bargu sámi ja sámiide guoski áššiiguin čađahuvo odne ráđdehusa ollislaš politihka ulbmila rájaid siskkoabealde main sámit ieža Sámedikki, sámi ášahusaid ja organisašuvnnaid bokte leat ovttasdoaimbit ja eaktudeaddjit. Ollislaš sámepolitihka ovddideamis lea dehálaš geahččat sámi áššiid oktasaš davviriikkalaš geahčadanhálttis ja geahččalit ovddidit ja ášahit oktasaš doaimbajuid ja ovttasbarggu riikarájaid rastá. Ministarat geain lea ovddasvástádus sámi áššiin Norggas, Suomas ja Ruotas, ja dáid riikkaid sámediggepresideanttat leat ášahan bissovaš ovttasbarggu mas sii jeavddalaččat besset digáštallat ja meannudit buot golmma riikii guoski sámi áššiid. Ovttasbargu čatnasa eahpeformálalaččat, muhto lahka Davviriikkaid ministtarráđái.

Álgoálbmotolli lea okta ráđdehusa čieža áŋgiruššansuorggis *Ráđdehusa davviguovlostrategijias* (2006). Davviguovlopolitihkka galgá suddjet álgoálbmogiid eallinvuodu, kultuvrra ja ealáhusaid davviguovlluin. Dilis galget nu lámččojuvvot ahte álgoálbmogiin leat buorit eavttut searvat mearridanproseassaide vai sii sáhttet geavahit alcceaset ávkin daid vejolašvuodaid maid boahhteáigásaš ovdáneapmi davvin sáhtá addit. Oktasaš julggaštusas Norgga ja Ruošša gaskasaš rádjalagaš ovttasbarggu birra (2010) vuoruhuvvojit álgoálbmotoktavuodaid nannen, álgoálbmogiid árbevirolaš kultuvrra ja ealáhusaid ealáskahttin ja suodjaleapmi ja álgoálbmogiid buorredilálaš eallima suddjen. Julggaštusa čuovvola latnjalassii manni bargoplána (2011) mas konkrehta rádjaraštideaddji álgoálbmotdoaimbajut leat dehálaččat. Norgga-Ruošša kulturovttasbarggu sámekultuvra/álgoálbmotkultuvra lea viđa fáddásuorggis okta, dain mat leat gessojuvvon ovdan golmmajahkásaš kulturovttasbarggu prográmmas mii galgá leat Ruoššain áigodaga 2010–2012.

Kap. 1500 Odasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanta, poasta 21 Erenoamáš doaimmagolut/poasta 22 Dutkanráđdi

Norgga dutkanrádi sámi prográmma II (2007-2016) galgá buoridit guhkesáigásaš alladásat dutkama sámiid diliid birra, buoridit rekruttema ja ovddidit máhtu, ja vel ovddidit sámegiela diedagiellan. Dan lassin deattuhuvvo riikkaidgaskasaš dutkanovttasbarggu, fierpmáduhuksen ja dutkangaskkusteapmi sámegillii ja eará gielaide. Odasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanta juolluda jahkásaččat ruđaid Dutkanrádi sámi prográmmii II. Dát juolludus jahkái 2012 šaddá 3,629 milj. ruvnnu, ja sisttisoallá maiddái áŋgiruššama

julevsámegielain ja oarjilsámegielain. Prográmmii juolluduvvojit maiddái ruđat Máhttodepartemeantta bušehtas.

Kap. 1533 Sámediggi, poasta 50 Sámediggi

Vuodđojuolludeapmi poasttas galgá ee. gokčat goluid mat leat Sámedikki politihkalaš barggus ja hálddahusas, ja gielddaid ja fylkkagielddaid lassegoluid mat leat sámelága giellanjuolggadusaid čuovvolemis. Lassáneamis jagi 2008 rájis leat 12 milj. ruvnnu ákkastuvvon dárbbaslažžan Sámedikki dehálaš doaimma geažil sámegielaide ovddidanbarggus. Jahkái 2012 sirdojuvvo Sámediggái vel 1 milj. ruvnnu, mat galget gokčat goluid mat leat diehtjuohkimis sámi nuoraide ja sámegielaide ovddidanbarggus.

Kap. 1533 Sámediggi, poasta 54 Sámeálbmotfoandda reantodinestusat

Go Stuorradiggi giedahalai odastuvvon nátionálabušehta jahkái 2000, de dat mearridii geassemánu 16. b. 2000 juolludit 75 milj. ruvnnu nugohčoduvvon «Sámeálbmotfoandan». Foandda vuoiu galgá geavahuvvot dakkár sierranas doaibmabijuide go sámi gielaide ja kultuvrra ovddideaddji doaibmabijuide, ja dat lea oktasaš buhtadus daid vaháigiid ja boasttuvuođaid ovdiid maid dáruiduhttinpolitihkka lea dagahan sámi álbmogii. Foandda reantodinestusat eai gula oassin Sámedikki rápmajuolludeapmái.

Foandda njuolggadusat mearriduvvojedje gonagaslaš resolušuvnnain čakčamánu 22. b. 2006. Sámedikki dievasčoahkkin lea foandda stivra. Foandda dinestusaid dárkilis geavaheami Sámediggi mearrida jahkásaččat bušehtamearrádusaidisguin.

Mearriduvvon lea ahte Sámeálbmotfoandda vuoiu galgá leat seamma stuoris go guhkesáigásaš stáhtaobligašuvnnaid reantu lea, ja lea mearriduvvon logi jahkái. Odđa logijagi áigodaga jahkásaš vuoiu mii álggii suoidnemánu 1. b. 2010, lea rehkenastojuvvon 3,38 proseantasaš reanttuin. Dalle šaddá jahkásaš vuoiu leat 2,535 milj. ruvnnu.

Kap. 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasta 50 Sámi allaskuvla

Juolludus galgá geavahuvvot gokčat Sámi statistihka fágalaš lađastallanjoavkku doaimma, Sámi ofelaččaid jodiheami ja proševtta *Árbediehtu*. *Árbediehtu*-prošektii evttohuuvvo juolludit 1,4 milj. ruvnnu kapihtala 1534 poasttas 74.

Sámi statistihka fágalaš lađastallajoavku mii lea biddjojuvvon Sámi allaskuvlii, lea ásahuvvon stáhtalaš eiseválddiid ja Sámedikki gaskasaš ráđđádallanvugiid geažil. Guorahallanjoavku almmuha juohke jagi raportta departementii ja Sámediggái.

Ulbmil Sámi ofelaččaid ortnegiin lea bidjat sámi nuoraid juohkit dieđuid sámi giela, kultuvrra ja servodateallima birra daidda nuoraide geat leat joatkkaoahpahas.

Sámi árbediehtu lea dehálaš sámi giela, kultuvrra ja ealáhusheiveheami seailuheapmái ja ovddideapmái. Dát diehtu lea lassí akademihkalaš dutkamii, maiddái go olbmo jurdagis leat boahtteáigásaš ovddideapmi, ođđahutkan ja almmolaš mearridanproseassat.

Kap. 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasta 51 Divvun

Ođđaáigásaš giellateknologijja lea eaktun dasa ahte sámegielat galget ceavzit gulahallangiellan dálá servodagas. Divvun lea ee. ráhkadan davvisámegiela, julevsámegiela ja oarjilsámegiela stávendárkkástusa ja divvunprográmma ja digitála pedagogalaš veahkkeneavvuid.

Divvun jotkojuvvo ovttasráđiid Romssa universitehtain, mii válddii badjelassas formála ovddasvástádusa Divvumis suoidnemánu 1. b. 2011. Juolludus galgá geavahuvvot jodihit Divvuma Romssa universitehtas.

Kap. 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasta 72 Sámi giella, diehtjuohkin jna.

Juolludanortnega ulbmil lea nannet sámeielaid geavaheami eiseválddiid lážedettiin diliid nu ahte eambbo sámeigiella geavahuvvo almmolaččat, ahte sámeielaid geavaheaddjiid lohku lassána, ahte eanet dieđut juhkkjuovvojit sámiide sámeigiellii, ja ahte diehtjuohkin sámiid birra Norgga álbmogii lassána.

Sámeielaid doaibmaplánii gulli doaibmabijut vuoruhuvvojit. Departemeanta áigu jahkái 2012 juohkit doarjjaruđaid ohcamiid ja dárkilat árvvoštallamiid vuođul čuovvovaš doaibmiid konkrehta proševttaide:

- Sámi allaskuvlii
- Romssa universitehtii
- Nordlánda fylkkamánii
- Davvi-Trøndelága fylkkasuohkanii
- Engerdála suohkanii
- Stuvruvuona (Omasvuona) suohkanii
- Deanu gildii
- Árran - julevsáme guovdátjij
- Nuortasámi museii
- Lulli-Trøndelága fylkkamánii
- Hálldahusa ja IKTa direktoráhtii
- Gáldu – álgoálbmotvuoigatvuođaid gelbbolašvuođaguovddáži
- RiddoDuottarMuseaide
- Aajege oarjilsámi giellaguovddáži

Oasit poastta ruđain leat sirdjuovvon Sámediggái (kapihtala 1533 postii 50), Sámi allaskuvlii (kapihtala 1534 postii 50) ja Divvumii (kapihtala 1534 postii 51).

Kap. 1534 Doarjagat sámi ulbmiliidda, poasta 74 Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.

Evttohuuvvo sirdit juolludusa kapihtala 1534 postii 50 Sámi allaskuvla.

Kap. 1535 Gáldu – álgoálbmotvuoigatvuođaid gelbbolašvuođaguovddáš, poasta 01 Doaibmagolut

Juolludus galgá gokčat Gáldu doaimma. Doarjaga lassin Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeantta bušehtas juolluduvvo doarjja guovddáža doibmii Olgoriikadepartemeantta bušehtas, kapihtala 163 poasttas 72 Olmmošvuoigatvuođat.

Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta lea oktan Ođasmahttin-, hálldahus- ja girkodepartemeanttain ja Sámedikkiin soahpan ahte Gáldui galget juolluduvvot ruđat golmmajahkásaš prošektavirgái, mas virggálačča bargu lea ovddidit dásseárvvu ja eastadit vealaheami. Prošektii gullet dakkár vealahanvuđdosat go doaibmannákca, sohabealli, sohabeallásaš sodju ja čearddalašvuohta. Prošeakta álggahuvvui jagi 2010 ja heaittihuuvvo árvvoštallamiin jagi 2012.

Kap. 1536 Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáš, poasta 01 Doaibmagolut

Juolludus galgá gokčat Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáža doaimma jagi 2012.

Kap. 1590 Girkolaš hálddašeapmi, poasta 01 Doaibmagolut, poasta 71 Doarjagat girkolaš ulbmiliidda ja poasta 75 Oskkuoahpahus

Doaibmajuolludeamis Girkoráddái kapihttalis 1590 Girkolaš hálddašeapmi lea maiddá mielde juolludeapmi Sámi girkoráđi jodiheapmái ja doibmii. Ráđđi galgá oktiiheivehit sámi álbmotjoavkkuid várás girku doaimmaid, ja bargat dan badjelii ahte olbmot ohppet buorebut dovdat sámi girkoeallima. Sámi girkoráđi dehálaš bargosuorgi lea leamaš *Sámi girkoeallima strategiijaplána* ráhkadeapmi maid Girkočoahkkin dohkkehii cuoŋománus 2011. Plána galgá váikkuhit dasa ahte sámi girkoeallin eambo systemáhtalaččat vuhtii válđojuvvo Norgga girkus ja buorebut ovtastuvvo dainna. Sámi girkoráđđi lea plánabarggu oktavuodas ráhkadan ja mearridan sierra *plána sámi oskkuoahpahusa várás* mii galgá fuolahit sámi mánáid ja nuoraid kultuvrralaš gullelašvuoda oskkuoahpahusas.

Poasttas 71 leat mánga jagi jo juolluduvvon doarjagat biibbalteavsttaid jorgalahttimii julevsámegillii, oarjilsámegillii ja davvisámegillii. Juolludus lea eanaš geavahuvvon jorgalit Boares testameantta davvisámegillii. Departemeanta atná lunddolažžan ahte Girkoráđđi/Sámi girkoráđđi boahhteáiggi galgá hálddašit juolludusa, ja departemeanta lea váldán oktavuoda Girkoráđiin ja Biibbalservviin áššis.

Oasit poasttas 75 Juolludeapmi oskkuoahpahussii Norgga girkus leat várrejuvvon oahpahusfálaldagaide sámi mánáid ja nuoraid várás.

Kap. 1591 Báhppagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Juolludemiin báhppagoddá kapihttala 1591 poasttas 01 lea maid mielde oassin girkolaš bálvalus sámi álbmoga várás. Mángga guvlui leat virgáduvvon sámeielalaš báhpat, lassin sámeielalaš girkodulkaide.

Oarjilsámi giellaguovlu fáttmasta Nidarosa bismagotti ja osiid Lulli-Hålogalánnda ja Hámara bismagottiin. Oarjilsámiid bálvameami várás leat sierra báhpavirgi ja diakonavirgi. Jagi 2009 rájis juolluduvvojit ruđat njealjejahkásaš geahččalanortnegin vuodđudit oarjilsámi searvegotti oarjilsámi giellaguvlui. Geahččaleapmi galgá árvvoštallojuvvot jagi 2012.

Poasttas leat maid juolludeamit Girkolaš oahpahusguovddázii davvin. Oahpahusguovddáš vuodđuduvvui Romssa gávpogii jagi 1997 vai lágida girkolaš oahpahusfálaldagaide davvin, ee. dainna ulbmiliin ahte deattuhuvvošii sápmelašvuolta geavatlaš-girkolaš oahpahusas.

Olgoriikadepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma
115	01/70	Doaibmagolut ja Doarjagat preassa-, kultur- ja diehtujuohkinulbmiliidda
116	70	Doarjagat riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
118	70	Davviguovlodoaibmabijut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain
153	78	Regionálajuolludeapmi Látin-Amerihkkái
160	70	Siviila servodat
160	73	Kultuvra
163	72	Olmmošvuoigatvuodat

Kap. 115, poasta 01 Doaibmagolut ja poasta 70 Doarjagat preassa-, kultur ja diehtujuohkinulbmiliidda

Doarjagat mat juolluduvvojit dán poasttain, galget ee. nannet beroštumi Norggas ja máhtu Norgga birra olgoriikkas, ja vel nannet kultureallima riikkaidgaskasaš ovttasbarggu. Norgga profiiren davviguovlluid doaibmin lea dán barggu oassi.

Jahkásaččat juolluduvvo 1,5-2 milj. ruvnnu prošeavttaide mat galget nanosmahttit Norgga sámiid oktavuodaid eará álgoálbmotjoavkkuiguin, kapihttalis 115. Čuovvovaš prošeavttat čadahuvvojedje jagiid 2010 ja 2011 davviguovloáŋgiruššama oassin:

- Riddu Riđđu rabai iežas kontuvrra Moskvas jagi 2011. Doarjja addojuvvui Barents-čállingotti ja Norgga Moskva-ambasáda bokte.
- Olgoriikadepartemeanta ruhtada sihke Barents-čállingotti, Moskva-ambasáda ja Murmánska generálakosuláhta ruđaiguin mat leat várrejuvvon davviguovloáŋgiruššamii dáidda ulbmiliidda.
- Olgoriikadepartemeanta ja Pariisa-ambasáda ovttasbarga sami dáláš girjjálašvuoda ovddidemiin Sámi girječállidservvuiin Pariissas. Olgoriikadepartemeanta doarjjui dán ulmila 400 000 ruvnnuin jagi 2011.
- Olgoriikadepartemeanta doarju Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmaguovddáža barggu man ulbmil lea hukset máilmmiviidosaš oktavuodafierpmádaga ja ovttasbarggu álgoálbmogiiiguin álgoálbmotfilmmaid hárrái Sundance Filmstudio bokte Kalifornias. Jagi 2011 lágiduvvui Guovdageainnus filbmakonferánsa álgoálbmotfilmmaid birra masa ollu riikkaidgaskasaš osseváldit serve. Dán doarjjui Olgoriikadepartemeanta 400 000 ruvnnuin.
- Ruonaeatnama eiseválddit leat bálkáhan Arkiteavttaid Dahl & Uhre Romsa-gávpogis oktiiordnet plánema Nuuk gávpotođasmahttima oktavuodas. Juolluduvvon lea sullii 500 000 ruvnnu doarjjan maŋimus guokte jagi.
- Čájáhus ”Nansena árbi” čájehuvvui Nuukas suoidnemánus 2011. Olgoriikadepartemeanta lea dorjon dán čájáhusa 400 000 ruvnnuin gudnejahttin dihtii Nansena miedušteaddji guokta su mátkkis Ruonaeatnama badjel – kárášjohkalaččaid Ravna ja Balto.

Kap. 116, poasta 70 Doarjagat riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide

Davviriikkaid Ministtarráđđi juolludii 3,517 milj. dánska ruvnnu doarjjan sami ovttasbargui kultursuorggis jagi 2011. Ruđat juogaduvvojit Sámeráđđái ja Sámi dáiddárráđđái, ja dat

galget eanaš geavahuvvot sámi kulturdoarjjan mas lea davviriikkalaš ávki, eai ge nu ollu geavahuvvot gokčat hálddahuslaš doaibmagoluid. Oahpahussuorggis Davviriikkaid Ministtarráddi juolludii 1,921 milj. dánsska ruvnnu jagi 2011. Ruđat sirdojuvvojit Sámi instituhtii ja daid hálddaša Sámi allaskuvlla stivra. Juolludusráját kultur- ja oahpahussuorgái vurdojuvvojit doalahuvvot jagi 2012.

Norgga oasseveahkki Davviriikkaid Ministtarráddái juolluduvvo Kapihttala 116 poasttas 70 Doarjagat riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide.

Kap. 118, poasta 70 Davviguovlodoaibmabijut ja prošaktaovttasbargu Ruoššain

Prošaktaovttasbargu Ruoššain

Dát juolludeapmi lávda gokčá prošavttaid, maiddái álgoálbmotprošavttaidge. Juolludeapmi dakkár prošavttaide main ulbmiljoavku leat álgoálbmogat, juohkása dáidda váldokategorijaide:

- Olgoriikadepartemeantta juolludan doarjja ovttasbargoprošavttaide mat leat Davveoarje-Ruoššas ja mat gusket álgoálbmogiidda (eanaš sámiide). Doarjjasupmi jagi 2010 lei 800 000 ruvnnu.
- Norgga Barents-čállingotti doarjja (Olgoriikadepartemeantta bušeahtas) álbmogis-álbmogii prošavttaide Barents-guovllu Norgga oasis ja Ruošša oasis mat gusket sámiide ja eará álgoálbmogiidda. Doarjjasupmi jagi 2010 lei 2,5 milj. ruvnnu.

Jagi 2010 juolluduvvojedje nappo dalle buohkanassii 3,3 milj. ruvnnu doarjjan álgoálbmotprošavttaide dán juolludeamis. Jahkái 2011 eai leat vel logut, muhto álgoálbmogiid ovttasbargu Barents-guovllus jáhkkinis nannejuvvo go dat prošavttat lassánit mat ožžot doarjagiid Barents-čállingotti prošektaruđain. Seamma sturrosaš supmi juolluduvvo jáhkái 2012 ge.

Árktalaš ovttasbargu

Árktalaš ovttasbarggu bajimus ulbmil lea sihkkarastit ceavzilis ovdáneami davvin ja seailuhit guovllu stuorra birasriggodagaid. Juolludus galgá nanosmahttit Norgga profilerin buollariikan ja ovddidit Norgga vuoruhemiid árktalaš ovttasbarggus.

Dán poasttas lea jagiide 2008-2010 addojuvvon oktiibuot 900 000 ruvnnu doarjjan guovddáži International Centre for Reindeer Husbandry ja prošektii SDWG Ealát Information. Dán prošavttas čalmmustahttojuvvojit heivehallan dálkkádatnuppástuvvamiidda ja boazoguohtumiid massimat davviguovlluid báikkálaš álgoálbmotservodagain.

Dasto sisttisdoallá juolludus dán poasttas ee. maiddái doarjaga álgoálbmotguovddážiid searvamii davviguovlluid riikkaidgaskasaš ovttasbargui. Dat ruđat geavahuvvojit eanaš gokčat mátkegoluid mat leat searvamis Árktalaš ráddái ja Barents-ráddái. Doarjagat ledje buohkanassii 600 000 ruvnnu jagi 2011, ja vuordámuš lea ahte dat bissot seamma sturrosažan jagi 2012 ge. Dáid ruđaid juogadeapmi jagi 2011 lei 350 000 ruvnnu Sámediggái (gč. rápmašiehtadusa Sámedikkiin). Eará ruđat mannet eanaš Sámeráddái. Doarjagat álgoálbmoovddasteaddjiid searvamii riikkaigaskasaš ovttasbargui davviguovlluin galget jagi 2012 stáhtabušeahta rájis juolluduvvot kapihttalis 118. Ovdal juolluduvvojedje ruđat dán ulbmilii kapihttala 116 poasttas 70.

Barents 2020

Barents 2020-ortnet galgá veahkkin váikkuhit dasa ahte ollašuttuojuvvojit ráđđehusa davviguovlostrategiija (2006) ja Ođđa huksengeađggit davvin (2009) dan láchkai ahte lassánit máhttu, doaimmat ja lahkaleahkámuš davvin. Barents 2020-ruđat galget leat mielde joraheamen dán geavatláš politihkkan dakkár prošeavttaid doarjumiin mat buoridit máhtu davviguovlluin, davviguovlluid birra ja davviguovlluid várás.

Olgoriikadepartemeanta lea dán bušehttapoasttas dorjon Sámi allaskuvlla ovdaprošeavttain man ulbmil lei ásahit Sámi gelbbolašvuodaguovddáža Guoládatnjárgii. Lohpádus lei juolludit 1,2 milj. ruvnu jagiide 2010 ja 2011.

Kap. 153, poasta 78 Regionálajuolludeapmi Látin-Amerihkkái

Guatemálas Norga lea ovddimussii vuoruhan Maya-programma mii galggašii čadahit álgoálbmogiidda dievas vuoigatvuodaid. Dán programma oktavuodas, maid ON stivre, ulbmil lea čadahit sámiid ja máijjaid lonohallamiid. Erenoamáš dehálaš ášši álgoálbmogiid vuoigatvuodaid áigáioažžumii lea ILO-soahpamuša 169 čadaheapmi, ja erenoamážit gulaskuddanmearrádušat. Olgoriikadepartemeanta lea dorjon Guatemála ráđđehusa sávaldaga daiguin ráđđádallanvásáhusaiguin mat Norgga eiseválddiin leat leamaš sámiiguin.

Kap 160, poasta 73 Kultuvra

Norgga ambasáda Guatemálas hálldašii jagiid 2010 ja 2011 2 ja 2,5 miljovdnasaš juolludusaid kulturovddideapmái. Sámiid ja máijjaid gaskasaš lonohallan deattuhuvvo. Jagi 2010 lei kulturáŋgiruššan ee. ahte máijjat Guatemálas besse leat mielde Riddu Riddu-festiválas Gáivuonas suoidnemánus, ja sámi filbmadahkkit oassálaste IKARO nammasaš filmafestiválas Guatemálas skábmamánus. Miella lea joatkit ja nanosmahttit dán lonohallama.

Kap. 163, poasta 72 Olmmošvuoigatvuodát

Olgoriikadepartemeanta vuolláičálii jagi 2009 rápmasoahpamuša Sámedikkiin mas juolluda doarjaga Sámedikki riikkaidgaskasaš doibmii. Dat mearkkaša 650 000 miljovdnasaš jahkásaš juolludeami Sámedikki riikkaidgaskasaš álgoálbmotáššiid bargui ONas ja eará riikkaidgaskasaš organisa-šuvnnain.

Jagi 2011 Olgoriikadepartemeanta juolludii 1,8 milj. ruvnu guovddážiin man namma lea Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, ja mii lea Guovdageainnus. Doarjja juolluduvvui Gáldu riikkaidgaskasaš álgoálbmotvuoigatvuodaid bargui ja lea maiddá oaiivilduvvon veahkkin ovttasbarggu konkrehta čuovvoleapmin ONa áššedovdiidmekanismma bokte mii lea álgoálbmogiid vuoigatvuodaid várás (EMRIP) jagi 2011. Doarjja gelbbolašvuodaguovddáža doibmii jotkojuvvo jagi 2012 seamma dásis go dat lei jagi 2011.

Dasto juolluduvvui vel doarjjan 400 000 ruvnu Sámerádi riikkaidgaskasaš bargui. Dát juolludeapmi jotkojuvvo samma dásis jahkái 2012.

Máhtodepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma	(1000 ruvnnuid mielde)		
			Rehketdoallu 2010	Salderejuvvon bušeahhta 2011	Árvalus 2012
222	01/45	Stáhtalaš vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, Doaibmagolut ja rusttetháhkamat, <i>sirdin vejolaš</i>	106 899	105 137	85 491 ¹
223	50	Sámediggi, Doarjagat Sámediggái	34 355	35 420	36 518
225	62	Doarjagat Snoasa ja Málátvuomi gielddalaš sámeskuvllaide			20 909 ¹
225	63	Doaibmabijut vuoddooahpahas, Doarjagat sámegillii vuoddooahpahas, <i>sirdin vejolaš</i>	44 975	51 643	50 552
226	21	Kvalitehtabuorideapmi vuoddooahpahas, Erenoamáš doaibmagolut ²	6 500	6 700	2 374 ³
231	50	Mánáidgárddit, doarjagat sámi mánáidgárdefálaldagaide	12 925	13 339	13 753
260	50	Universitehtat ja allaskuvllat	64 005	66 010	70 514
281	01	Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, Doaibmagolut	1 836	1 875	1 500
281	73	Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, Riikkaidgaskasaš prográmmat	850	850	
2410	73	Oahpahas vástesaš stáhta loatnakássa, Loatnaoanádusat, <i>meroštallanjuolludusat</i>	250 ⁴	1 500	1 500
Supmi			272 595	282 474	283 411

¹ 20,9 milj. ruvdnosaš juolludus Snoasa ja Málátvuomi sámeskuvllaide lea sirdojuvvon kapihttalia 222 poasttas 01 kapihttala 225 postii 62 Doarjagat Snoasa ja Málátvuomi gielddalaš sámeskuvllaide jagi 2012 rájis.

² Loguid vuoddu leat juolludusreivvet Oahpahasdirektoráhtii.

³ 2,1 milj. ruvdnosaš juolludus Sámi lohanguovddázii lea sirdojuvvon kapihttala 226 posattas 21 kapihttala 260 postii 50.

⁴ Rehketdoalloluguid vuoddu lea loatnageahpedeami siva manuála registrarastin.

Lassin juolluduvvojit sámi doaimmaide ruđat dáin kapihttaliin ja poasttain:

(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap.	Poasta	Namma
254	70	Doarjagat oahppolihtuide
260 ⁵	50	Universitehtat ja allaskuvllat
285	52	Norgga dutkanráđdi, Dutkanulbmilat

⁵ Guoská juolludusaide eará universitehtaide ja allaskuvllaide go Sámi allaskuvllii, mii oázžu ruđaid sámi doaibmabijuide iežas jahkásaš rámas.

Kap. 222 poasta 01 Stáhtalaš vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, poasta 01 Doaibmagolut ja poasta 45 Stuorát rusttetháhkamat ja ortnegisdoallan, *sirdin vejolaš*

Juolludeamit poasttas gokčēt eanaš:

- Gaska-Norgga sámeskuvlla sihke skuvlla ja internáhta jodiheami, Árborddis
- Sámi joatkkaskuvlla jodiheami Kárášjogas ja Sámi joatkkaskuvlla ja boazodoalloskuvlla jodiheami Guovdageainnus

Sami skuvllaide juolludemiid ulbmil lea ee. bisuhit ja ovddidit sámi identitehta, giela ja kultuvrra. Skuvllat čuvvot Máhttoloktema – Sámegiela.

Gaska-Norgga sámeskuvla lea stáhtalaš. Skuvlajagi 2010–2011 ledje skuvllas golbma oahppi. Dát golbma oahppi vázzet mañimus jagi nuoraiddásis. Dan lassin skuvla addá gáiddosoahpahusa oarjilsámegielas oahppiide guđet vázzet gieldda eará skuvllain dahje eará gielddaid skuvllain. Skuvlajagi 2010–2011 ožžo 29 oahppi gáiddosoahpahusa skuvllas ja jagi ovdal sin lohku lei 19.

Hui uhccán oahppit ohcet skuvllii, ja skuvlajagi 2011–2012 ii leat oktage bissovaš oahppi dán skuvllas. Skuvllas lea dehálaš doaibman bisuhit ja ovddidit sámi identitehta, giela ja kultuvrra, eará skuvllaid oahppiide ge geat ožžot ee. gáiddosoahpahusa ja giellalávguma. Danne

doalahuvvo ge skuvlla doaibma dán skuvlajagi, nu ahte fállujuvvo eanet gáiddosoahpahas ja giellalávgun go ovdal. Oahpahasdirektoráhta áigu ovttasráđiid skuvlla stivrrain plánet skuvladoaimma viidásat proseassa skuvlajagi 2011–2012 mielde.

Jagi 2009 álggahii Oahpahasdirektoráhta julevsámegiela gáiddosoahpahusa. Nordlándda fylkkamáne lea joatkán proševtta go lea ovddidan Áiluovtta skuvlla julevsámegiela gáiddosoahpahusa resursaskuvlan Oahpahasdirektoráhta sámi gáiddosoahpahasplána mielde.

Čakčat jagi 2010 ledje Sámi joatkkaskuvllas Kárášjogas 140 ollesáigat oahppi dan 116 oahppi ektui mat ledje jagi ovdal. Sámi joatkkaskuvllas ja boazodoalloskuvllas Guovdageainnus ledje 88 ollesáigat oahppi jagi 2010 čavčča dan 80 oahppi ektui mat ledje jagi ovdal. Dábalaš oahpahusa lassin skuvllat addet gáiddosoahpahusa sámegeielas.

Čakčat 2010 sáddii Máhtodepartemeanta doaibmamušreivve Statsbygg nammasaš áсахussii mas departemeanta dáhtui Statsbygg čielggadit dárbbu sámi joatkkaskuvllaide divvut visttiid ja/dahje odđa viesuid hukset. Ášši lea váldojuvvon ovdan sámi joatkkaskuvllaid stivrra ja Oahpahasdirektoráhta gaskasaš mángga čoahkkimis jagiid 2010 ja 2011, ja skuvlavisttiid geavaheaddjit ge leat váldojuvvon bargui mielde. Departemeanta lea dieđihan Sámediggái Statsbyggga doaibmamuša birra.

Sámediggi mearridii jagi 2008 álggahit čielggadanbarggu mii dahká ahte Sámediggái lea vejolaš váldit badjelassas ovddasvástádusa hálldašit dan guokte joatkkaskuvlla. Oahpahasdirektoráhtas lea ain doaisttáži hálldašanovddasvástádus skuvllain.

20,9 milj. ruvdnosaš juolludus Snoasa ja Málattuomi sámeskuvllaide lea sirdojuvvon kapihttala 222 poasttas 01 kapihttala 225 postii 62 Doarjagat Soasa ja Málattuomi gielddalaš sámeskuvllaide jagi 2012 rajis.

Kap. 223 Sámediggi, poasta 50 Doarjagat Sámediggái

Doarjaga ulbmil lea ruhtadit oahpahasulbmiliid Sámedikkis, maiddái oahpponeavvuid ráhkadeami ja buvttadeami sámi oahppiid várás, maiddái erenoamášpedagogalaš oahpponeavvuid, ja vel oahppoplánabarggu ja rávvema ja bagadeami sámi oahpahusa birra.

Doarjaga hui vuoruhuvvon ulbmil lea ahte sámi oahppit galget oažžut johtileappot ja eanet oahpponeavvuid iežaset gillii.

Buohkanas juolludeapmi lea biddjojuvvon Sámedikki hálldašeapmái.

Jahkái 2012 árvala departemeanta joatkit juolludusa seamma dásis go dat lei jahkái 2011.

Kap. 225 Doaibmabijut vuoddoahpahasas, poasta 62 Doarjagat Snoasa ja Málattuomi gielddalaš sámeskuvllaide

20,9 milj. ruvdnosaš juolludus Soasa ja Málattuomi sámeskuvllaide sirdojuvvo jagi 2012 kapihttala 222 poasttas 01 kapihttala 225 postii 62 Juolludus Snoasa ja Málattuomi gielddalaš sámeskuvllaide. Snoasa ja Romssa fylkka sámeskuvllat leat gielddalaš skuvllat, ja stáhta addá Oahpahasdirektoráhta bokte doarjagiid skuvllaid ja daidda gulli internáhtaid doibmii.

Juolludusa ulbmil, go juolluduvvo sámeskuvllaide, lea ee. bisuhit ja ovddidit sámi identitehta, giela ja kultuvrra. Skuvllat čuvvot Máhttoloktema – sámegiela.

Jagi 2010 čavčča Snoasa sámeskuvllas ledje 10 oahppi, ja jagi ovdal ledje 12 oahppi. Dan lassin ožžo 11 oahppi gáiddosoahpahusa. Málattuomi sámeskuvllas ledje 22 oahppi jagi 2010 čavčča 15 oahppi ektui jagi ovdal.

Departemeanta árvala joatkit juolludusa Snoasa ja Málattuomi sámeskuvllaide seamma dásis go juolludus lei jagi 2011.

Kap. 225 Doaibmabijut vuoddoohpahusas, poasta 63 Doarjagat sámegillii vuoddoohpahusas

Ortnega ulbmil lea doarjut ruđalaččat gielddaid, fylkkagielddaid ja bođolaš (priváhta) skuvllaid mat fáallet sámegiela oahpahusa sámi oahppiide oahpahuslága § 6-2 ja § 6-3 mielde. Oahpahus galgá čuovvut Máhttoloktema – Sámegiela oahppoplánaid. Oahppit ožžot oahpahusa sámegielas vuosttasgiellan (Sámegiella 1) dahje sámegielas nubbigiellan (Sámegiella 2/Sámegiella 3). Doarjagat sáhttet maid juolluduvvot gielddaide mat dáhttot buoridit vuodđoskuvlla oahpaheaddjiid sámegielmáhtu (lohkanvuoigatvuođat).

Tabealla vulobealde čájeha ahte mañimuš jagiid daid vuodđoskuvlaoahppiid lohku lea veaháš njiedjan guđet leat válljen sámegiela vuosttasgiellan ja nubbigiellan.

Vuodđoskuvlaoahppit geat válljejedje sámegiela vuosttas- ja nubbigiellan áigodaga 2008–11

Skuvlajahki	2008–09	2009–10	2010–11
Sámegiella vuosttasgiellan	1 043	1 010	975
Sámegiella nubbigiellan	1 474	1 326	1 285
Oktiibuot	2 517	2 336	2 260

Loguin leat mielde datge oahppit guđet vázzet sámeskuvllain.

Gáldu: Vuodđoskuvllaid Diehtujuohkinvuogádat (GSI)

Sámi lohkanvuoigatvuođaid lohku lea bisson sullii seamma dásis mañimuš jagiid. Gidđat 2011 ožžo buohkanassii 191 oahppi/fidnohárjehalli oahpahusa sámegielas fylkkagielddalaš ja priváhta joatkkaskuvllain. Dát lea njiedjan jagi 2010 ektui, go dalle 250 oahppi/fidnohárjehalli ožžo oahpahusa sámegielas.

Departemeanta árvala unnidit poastta 1,1 milj. ruvnnuin njiedjan oahppiidlogu geažil ja oahppiid joavkočoahkádusa nuppástuvvama geažil.

Kap. 226 Kvalitehtabuorideapmi vuoddoohpahusas, poasta 21 Kvalitehtabuorideapmi vuoddoohpahusas

Juolludeamit veahkehit oažžut áigái kvalitehtabuorideaddji doaibmabijuid vuoddoohpahusas, maiddái dakkáriid mat leat sámegiela várás vuoddoohpahusas.

Jagi 2010 juolluduvvojedje ruđat sámi ovddidandoaibmabijuide, ee. gáiddosoahpahusa joatkevaš ovddideapmái ja sámegiela máhttobuorideapmái.

Jahkái 2012 árvaluvvo geahpidit juolludemiid sámi doaibmabijuide dán poasttas dannego juolludeapmi Sámi lohanguovddáži sirdojuvvo kapihttala 226 poasttas 21 kapihttala 260 postii 50, ja dannego sámegiela buoridandárbbuid gokčēt eará stáhtalaš ortnegat nugo Kompetanse for kvalitet ja deavddaoahpahus vuoruhuvvon surggiin.

Kap. 231 Mánáidgárddit, poasta 50 Doarjagat sámi mánáidgárdefálaldagaide

Juolludeami hálldaša Sámediggi ja dat galgá leat mielde addimin sámi mánáide dakkár mánáidgárdefálaldaga mii heive sin gielalaš ja kultuvrralaš duogáži. Juolludeapmi siskkilda erenoamáš doarjaga sámi mánáidgárddiide, doarjagiid gielladoaibmabijuide mat leat daid norgalaš mánáidgárddiid várás main leat sámi mánát, ja doarjagiid diehtujuohkin- ja ovddidanbargguide, rávvemii, giellaprošeavttaide ja pedagogalaš ávdnasiid ráhkadeapmái. Jagi 2010 juolluduvvui erenoamáš doarjja 33 sámi mánáidgárdái, main ledje sullii 705 máná. 30 dárogielalaš mánáidgárddi ožžo doarjagiid sámegiela oahpahussii.

Árvaluvvo ahte jagi 2012 juolludus joatká seamma dásis go dat lei jagi 2011.

Kap. 254 Juolludus rávesolbmuidoahpahussii, poasta 70 Doarjagat oahppolihtuide

Juolludus váikkuha dasa ahte dohkkehuvvon oahppolihtut sáhttet fállat ráveolbmuide dakkár oahpahusa mii lea dávggas ja heivehuvvon geavaheadjiide geat leat rávesolbmot. Doarjaga osiid ožžot sámi oahppolihtut. Juolludusa unnit oassi galgá geavahuvvot ráveolbmuid sámegieloahpahussii vuodđoskuvladásis maid dohkkehuvvon oahppolihtut ja neahttaskuvllat čadahit. Daid doarjagiid sturrodas meroštallojuvvo doaimma vuodul. Jahkái 2011 juolluduvvui sullii 1,5 milj. ruvnnu doarjjan.

Árvalus lea ahte buohkanas juolludus jáhkái 2012 kapihttala 254 poasttas 70 jotkojuvvo nominálalaččat seamma dásis go juolludus lei jáhkái 2011.

Kap. 260 Universitehtat ja allaskuvllat, poasta 50 Stáhtalaš universitehtat ja allaskuvllat

Sámi allaskuvla oaččui jáhkái 2010 sullii 63 milj. ruvdnosaš vuodđojuolludusa, ja sullii 66 milj. ruvdnosaš vuodđojuolludusa jáhkái 2011. Árvaluvvo juolluduvvot sullii 70,5 milj. ruvnnu Sámi allaskuvllii jáhkái 2012. Bušeahttarievdan jagis 2011 jáhkái 2012 mii lea dábálaš haddeheivehallamii lassin boahhtá eanaš das go ovddasvástádus Sámi lohanguovddázis ja dan bušeahhta lea biddjojuvvon Sámi allaskuvllii. Dasto lea oahpahusindikáhtoriid ovdáneapmi leamaš buorre ja de lea leamaš dutkanindikáhtoriid relatiiva njiedjan mat maiddá leat váikkuhan veaháš juolludusdásái. Dát vuolgá das go alit oahpahusásahusaid ruhtadanmálla vuodđun oassálagaid leat daid bohtosat.

Dábálaš juolludeami lassin Sámi allaskuvla lea jáhkái 2010 ja jáhkái 2011 ožžon SAK-ruđaid (SAK oanádus sámegillii mearkkaša ovttasbargu, bargojuohkin ja fágalaš čohkken) ovttasbarggu várás eará oahpahusásahusaiguin davvin. Jahkái 2010 juolluduvvui 1 milj. ruvnnu ovddidan dihtii sámi dulkaohppofálaldaga ovttas Bodeaju allaskuvllain, Davvi-Trøndelága allaskuvllain ja Oslo allaskuvllain. Jahkái 2011 ožžo Davvi-Norgga alit oahpahusásahusat 5 milj. ruvnnu bargui, mas ásahusat galge ovddidit iežaset ja servodat- ja ealáhusdoaimmiid gaskii oktasaš servodatšiehtadusa davvin.

Kap. 281 Oktasaš doaimbajibut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, poasta 01**Doaimmagolut ja kapihttala 287 poasta 21 Dutkaninstituhtat ja eará doaimbajibut**

Máhtodepartemeanta lea jagi 2010 vuodđudan lávdegotti mii galgá čielggadit mo dutkan ja alit oahpahus sáhttet váikkuhit sámi servodaga ovddideapmái. Čielggadeapmi galgá dan árvoštallat viidát guvllolaš, riikkalaš ja riikkaidgaskasaš geahčadanhálttis, ja čielggadeapmi galgá gárvánit jagi 2011. Jahkái 2010 juolluduvvui buohkanassii 750 000 ruvnnu dán ulbmilii kapihttala 281 poasttas 01 ja kapihttala 287 poasttas 21, ja seamma ollu ruhta seamma kapihttaliin ja poasttain jáhkái 2011.

Kap. 281 Oktasaš doaimbajibut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, poasta 01**Doaimmagolut**

Julevsámegiela ja oarjilsámegiela oahpaheadjiid rekrutendilli lea hui váttis. Mánnga doaimbajibut leat álggahuvvon mat galggašedje buoridit rekruttema. Máhtodepartemeanta gohčui jagi 2009 Sámi allaskuvlla jođihit bargojoavkku mii galggai ráhkadit guhkesáigásaš riikkalaš rekruttenstrategiija mas deattuhuvvojit sámegiela ja sámi oahpaheadjioahpahus. Strategiija dohkkehuvvui jagi 2011 álggus. Jahkái 2011 lea várrejuvvon 1,5 milj. ruvnnu kapihttala 281 poasttas 01 strategiija čuovvoleapmái. Árvaluvvo joatkit juolludusa jáhkái 2012.

Strategiijas leat nannosat fágabirrasat deattastuvvon dehálaš doaimbajibut mii sáhtta buoridit oahppiid háhkama sámi alit oahpahussii. Sámi fágabirrasiid gaskasaš ovttasbargu sáhtta nanosmahttit fágabirrasiid. Danne Máhtodepartemeanta jáhkái 2010 juolludii 700 000

ruvnnu Sámi allaskuvlii vai nanosmuvašii Sámi allaskuvlla, Finnmarkku allaskuvlla, Budeaju allaskuvlla, Davvi-Trøndelága allaskuvlla ja Romssa universitehta gaskasaš ovttasbargu buoridit sámi oahpaheaddjioahpahusa ja sáme giela oahpahusa.

Máhttodepartemeanta lea maiddá fuomášan dárbbu čadahit eará eanet oanehisáigásaš doaimbajuid mat sáhttet lasihit oahppiid logu sámi oahpaheaddjioahpahussii. Jagi 2010 departemeanta juolludii 200 000 ruvnnu Sámi allaskuvlii, Davvi-Trøndelága allaskuvlii, Budeaju allaskuvlii ja Romssa universitehtii, guhtiige vai sáhttet álggahit oanehisáigásaš oahppiidhákkan- ja márkanastindoaimbajuid.

Jahkái 2011 ja 2012 ii leat vel ruhtajuogadeapmi mearriduvvon mainna oahppiidhákka riikkalaš strategii ja galggašii čuovvuvvot.

Kap. 281 Oktasaš doaimbajut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, poasta 73 Riikkaidgaskasaš prográmmat

Sámi allaskuvllas lea áigodaga 2009-2011 leamaš ovddasvástádus World Indigenous Nations Higher Education Consortium (WINHEC) váldokontuvrras ja Máhttodepartemeanta lea áigodagas jahkasaččat addán 850 000 ruvdnosaš juolludusa allaskuvlii kontuvrra ásaheapmái ja doibmii.

Kap. 285 Norgga dutkanráđdi, poasta 52 Dutkanulbmilat

Norgga dutkanrádis lea oasseovddasvástádus ruhtadit sámi dutkama. Dat ruđat mat juolluduvvojit sámi dutkamii kapihtala 285 poasttas 52, geavahuvvojit eanaš sámi dutkanprográmmii, maid Máhttodepartemeanta ja Ođasmahttin-, hálddahus- ja girkodepartemeanta ruhtadit.

Sámi dutkanprográmma II álggahuvvui jagi 2007. Dat galgá bistit logi jagi, ja árvvoštallojuvvo go dat lea doaimman vihtta jagi. Prográmma deattasta guovdilis hástalusaid mat sámi dutkamis leat, maiddá rekruhttema ja sáme giela nanusmahttima dieđagiellan. Prográmma deattuha maid kultuvrralaš ja gielalaš rievddaldeami sámi servodagas, riikkaidgaskasaš ovttasbargu ja dutkama gaskkusteami.

Kap. 2410 poasta 73 Loatnaoanádusat, meroštallanjuolludusat

Loatnaoanádusat poasttas leat iešguđetlágan loatnaoanádusortnegat Loatnakássas. Jagi 2010 rájis ožžot studeanttat geain leat vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu, geavatlaš-pedagogalaš oahppu dahje ovdaskuvlaoahpaheaddjioahppu ja sáme giela oahppu, oaniduvvot loanaideaset Oahpahusa vástesaš stáhta loatnakássas gitta 50 000 ruvnnu rádjai. Jagi 2010 oaniduvvojedje viđa olbmo loanat. Vurdojuvvo dattetge ahte loatnaoanádusat lassánit dađistaga go ortnet gulustuvvá eanebuidda. Danne vurdojuvvo ahte sullii 30 oahppi juohke jagi ožžot loatnaoanádusa dán vuodul.

Jahkái 2012 árvaluvvo joatkit juolludusa sámi ulbmiliidda dán poasttas seamma dásis go dat lei jagi 2011.

Justiisa- ja politiijadepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma
440	01	Politiijadirektoráhta – politiija- ja leansmánneetáhta, Doaibmagolut
470	72	Friddja riekteveahkki, Doarjagat erenoamáš riekteveahkkedoaimbabiijuid

Kap. 440 Politiijadirektoráhta — Politiija- ja leansmánneetáhta, poasta 01

Doaibmagolut

Kapihtalis 440, poasttas 01 leat mánga jagi leamaš ruđat daid politiijabiirriid várás, main leat gielddat sámegiela hálddašanguovllu siskkobealde. Ulbmil lea movttiidahttit olbmuid háhkat alcceaset eambo dieđuid sámegiela birra mii lea dain politiijabiirriin main sámít orrot. Politiijabiirret main lea lassebargu guovttegielalaš hálddašeami geažil, sáhttet ohcat doarjagiid várrejuvvon ruđain. Ortnega hálddaša Politiijadirektoráhta guovvamánu 19. b. 2010 mannosáš instruvssa mielde. Jahkái 2011 leat várrejuvvon 400 000 ruvnnu. Áigumuš lea várret seamma sumi jahkái 2012.

Politiijadirektoráhta lea vuodđudan resursajoavkku mas leat ovcci politiijavirggálačča guđet gullet Nuorta-Finnmárkku, Oarje-Finnmárkku ja Davvi-Trøndelága politiijaguovlluide, ja eatnašiin sis lea sámi duogáš ja sii máhttet sámegiela. Joavku galgá doarjut direktoráhta dakkár áššiin mat politiijabarggus gusket sámegillii ja sámi kultuvrii. Dasto lea bargu álggahuvvon mii galgá nannet sámegiela Stáhta mánáidviesus Romsa-gávpogis, namalassii go giedahallet áššiid main sámi mánát leat gillán veahkaválldi dahje rihkkumiid.

Fágaidrasttideaddji seminára galgá lágiduvvot Romsa-gávpogii čakčat 2011, mas galget ráhkadit ollislaš strategiija sámegiela vuhtiiváldima várás ránggáštusáššiin, ja daid áššiid čuovvolanbarggus masa eará etáhtat ja ásaahasat šaddet searvat. Johtui leat maid biddjojuvvon arvat eará doaibmabiijut mat galget nannet sámegiela politiijaásahas, ja dás čujuhuvvo ráđdehusa doaibmaplániin mii lea sámegielaid várás.

Kap. 470 Friddja riekteveahkki, poasta 72 Doarjagat erenoamáš riekteveahkke- doaimbabiijuid

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekontuvra vuodđuduvvui jagi 1987. Sivva manne kontuvra vuodđuduvvui, lei ee. sávaldat fállat sámegielaš álbmotoassái riekteveahki sámegillii. Dán guovllus leat vel lassin unnit advokáhtat go riikkas muđuid, ja go guovllus lea sierra riekteveahkkekontuvra, de lea maid álkit álbmogii oažžut riekteveahki. Riekteveahki váldokontuvra lea Kárášjogas, muhto riekteveahkis leat maid kontorbeaivvit eará gielddain dárbbu mielde. Jagi 2010 kontuvra giedahalai 175 ášši ja kontuvrras ledje guokte jahkedagu.

Ruhtageavaheapmi lei jagi 2011 sullii 1,4 milj. ruvnnu. Jahkái 2011 Justiisadepartemeantta doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekontuvrii lei 1,3 milj. ruvnnu. Doarjja jahkái 2012 galgá jotkojuvot.

Kulturdepartemeanta

			(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap.	Poasta	Namma	Rehketdoallu 2010	Salderejuvvon	
				bušeahhta 2011	Árvalus 2012
320	53	Dábálaš kulturulbmilat, Sámediggi	65 353	67 379	70 379
323	72	Musihkkaulbmilat, Deaivvadanbáikeásahusat (Riddu Riddu-festivála)	1 548	1 596	1 645
334	73	Filbma- ja mediaulbmilat, Guvllolaš filbmaáŋgiruššan (Riikkaidgaskasaš sámi filbmaguovddáš)	2 500	2 500	2 763
335	75	Preassadoarjja, Doarjagat sámi aviissaide	22 319	23 011	23 367
Supmi			91 720	94 486	98 154

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušehttakapihttaliin:

Kap.	Poasta	
326	01	Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerádjoulbmilat (Nasionálabibliotekha)
329	01	Arkiivaulbmilat, Sámi arkiiva

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 53 Sámediggi

Ruđat mat juolluduvvojit sámi doaibmabijuide Kulturdepartemeantta bušehtas, leat eanaš čohkkejuvvon dán postii. Ruđat gokčet juolludemiid sámi musihkkafestiválaide, sámi dáiddaásahusaid čájáhusbuhtadussii, sámi dáiddárstipeanddaide ja stipeandalávdegottimáksui, Beaivváš Sámi Našunálateáhterii, báikenammabálvalussii ja sámi giellalága čuovvoleapmái, Sámedikki girjerádjui, johtti girjerádjobálvalussii, sámi dávvirvuorkkáide ja Nuortanaste áigečállagii.

Kulturdepartemeanta árvala ahte jahkái 2012 várrejuvvojit 70,4 milj. ruvnnu kapihttala 320 postii 53 Sámediggi. Jagi 2005 rájis lea juolludeapmi sámi kulturulbmiliidda dán poasttas lassánan eambo go 38 milj. ruvnnuin.

Kap. 323 Musihkkaulbmilat, poasta 72 Deaivvadanbáikeásahusat

Riddu Riddu-festivála oáčui deaivvadanbáikki árvodási jagi 2009 rájis. Jahkái 2012 lea árvaluvvon 1,6 milj. ruvdnosaš juolludeapmi festiválii.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerádjoulbmilat, poasta 01 Doaibmagolut

Nasionálabibliotekhas lea jagi 1993 rájis leamaš sámi bibliografija sierra doaibmamuššan. Lassin sámegiellalaš ávdnasiidda váldet mielde maiddá eará giellaide čállojuvvon girjjálašvuoda, mii guoská buot fágaide ja fáttáide mat giedahalllet sámi dilálašvuodaid. Ulbmil lea oktasaš davviriikkalaš bibliografija.

Kap. 329 Arkiivaulbmilat, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi arkiiva sirdojuvvui jagi 2005, nugo Sámediggi háliidii, Sámedikkis Riikkaarkivára vuollásažžan. Sámi arkiivva jodiheami gokčet jahkasaš juolludeamit Arkiivalágádussii stáhtabušehta kapihttalis 329 Arkiivaulbmilat.

Kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 73 Guvllolaš filbmaáŋgiruššan

Jagi 2009 rájis lea Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmaguovddáš ožžon stáhtadoarjaga dán poasttas. Poasttas addojuvvo doarjja ovddidit ja buvttadit oanehisfilmmaid ja dokumentárfilmmaid, čadahit máhtto buoridandoaibmabijuid ja doaibmabijuid nuoraid ja mánáid várás. Guvllolaš filbmaáŋgiruššan lea oassi oppa riikka filbmapolitihkas. Stáhtadoarjja galgá ovddidit ulbmiliid filbmasuorggis, gč. válddahallama kapihttalis 334 Kulturdepartemeantta

Proposišuvnnas 1 S. Jahkái 2012 árvala Kulturdepartemeanta juolludit lagabui 2,8 milj. ruvvdnosaš doarjaga Riikkaidgaskasaš sámi filbmaguovddáži.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjagat sámi aviissaide

Sámi aviissat leat ožžon stáhtadoarjaga jagi 1979 rájis, ja jagi 1987 rájis sierra bušeahhtapoasttas. Dan poasttas juolluduvvojit doarjagat sámi aviissaide buvttadeapmái ja doarjagat julevsámegielaš ja oarjilsámegielaš aviisasiiduid buvttadeapmái. Earret mávssolašvuoda demokratijii ja sátnefriddjavuhtii sámi aviissain lea dehálaš doaibmamuš seailuhit ja ovddidit sámegielaide čállima. Kulturdepartemeantta bušeahhtaárvalusas jahkái 2012 árvaluvvo sámi aviissaide 23,4 milj. ruvvdnosaš juolludeapmi.

Speallorudat sámi valáštallamii

Jahkásaččat juolluduvvojit doarjagat sámi valáštallamii Norsk Tipping ASa vuoittuin. Go Norsk Tipping ASa speallojagi 2010 vuoitu juogaduvvui valáštallanulbmiliidda jagi 2011, de várrejuvvojedje 600 000 ruvnu sámi valáštallamii. Juolludeapmi sirdojuvvo Sámedikki háldui, mas lea ovddasvástádus das mo ruđat viidáseappot juolluduvvojit doarjaga ulbmiliid vuođu. Ágga manne sierra juolludit doarjagiid sámi valáštallamii lea ahte sierranas sámi valáštallandoaimmat galget bisuhuvvot ja ain ovddiduvvot.

Davviguovlluid kultuvrra vástesaš doaibmaplána

Ráđdehusa davviguovlostrategiija siskobealde leat álbmogis-álbmogii-ovttasbargu ja kultuvra dehálaččat. Davviguovlostrategiija čuovvoleapmin Kulturdepartemeanta almmuhii čakčamánu 2009 *Mulighetenes landsdel – handlingsplan for kultur i Nordområdene* (vejolašvuodaid riikkaoassi – Davviguovlluid kultuvrravástesaš doaibmaplána). Doaibmaplána lea juhkkuojuvvon golmma oassái, ja dat sisttisdoallá doaibmabijuid mat gusket Davvi-Norgga kultuvrii, doaibmabijuid mat gusket kulturovttasbargui Ruoššain, ja dat sisttisdoallá doaibmabijuid mat gusket eará riikkaidgaskasaš kulturovttasbargui rájáid rastá. Sáme kultuvra ja álgoálbmotkultuvra leat lunddolaš oasis buot golmma dásis.

Norgga-Ruošša ovttasbarggus lea sáme kultuvra ja álgoálbmotkultuvra okta viđa fáddásuorggis mat leat válljejuvvon vuoruhuvvot golmmajahkásaš prográmmas mii lea Norgga ja Ruošša gaskasaš kulturovttasbarggu várás áigodahkii 2010-2012.

Gielda- ja guovlodepartemeanta

(i 1000 kr)

Kap	Poasta	Namma	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu	bušeahhta	Árvalus
			2010	2011	2012
551	60	Doarjagat fylkkagiellaide guovlluid ovddideapmái	2 180	2 150	2 150

Kap. 551 Guovlluid ovddideapmi ja oddahutkan, poasta 60 Doarjagat fylkkagiellaide guovlluid ovddideapmái¹

Gielda- ja guovlodepartemeanta juolluda sullii 2,15 milj. ruvnnu dan poasttas jahkái 2012 Sámi čadaheapmái mii lea Interreg IVA Nord oassi. Sámi olles rápma prográmmaáigodahkii 2007-2013 lea 15 milj. ruvnnu.

Interreg IVA Norda bajimuš ulbmil lea buoridit guovllu gilvalannávcca ja oktiigullelašvuoda ovttasbarggu bokte mii guoská ealáhusaide, vuoddostruktuvrii ja gelbbolašvuhtii. Sápmsis beroštupmi lea giddejuvvon sámi kultuvrii ja ealáhusaide. Čállingoddedoaimma juogadit Romssa fylkkasuohkan ja Davvi-Trøndelága fylkkasuohkan.

¹ Jagi 2011rájis leat rudat sirdojuvvon kapihttala 552 poasttas 72 Riikkalaš doaimmabijut mat leat sirdojuvvon kapihttala 552 poasttas 72 Riikkalaš doaimmabijut guovlluid ovddideapmái kapihttala 551 postii 60 Doarjagat fylkkagiellaide guovlluid ovddideapmái.

Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma	(1000 ruvnnuid mielde)		
			Rehketdoallu 2010	Salderejuvvon bušeahtta 2011	Árvalus 2012
762	50	Sámi dearvvašvuotta	13 600	13 600	13 200

Kap. 762 Sámi dearvvašvuotta, poasta 50 Doarjagat

Doarjjaortnega ulbmil lea váikkuhit dasa ahte sámi álbmot oažžu seamma buori dearvvašvuodabálvalusaid go álbmot muđuid. Jahkái 2012 evttohuvvo geavahussii 13,2 milj. ruvnnu maiguin joatkit doaibmajuid Ráđđehusa "Mangfold og likeverd" (Šládjiivuohta ja ovttárvosašvuotta) nammasaš doaibmaplána vuodul mii lea ráhkaduvvon Norgga sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusaid várás áigodahkii 2002-2005. Ruđat juolluduvvojit eanaš Sámediggái ja Sámi dearvvašvuodadatkama guovddáži. Sámediggi geavaha ruđaid osiid guovtti áššemeannudeaddjivirggi ruhtadeapmái. Virggiid ulbmil lea ovddidit Sámedikki dearvvašvuodapolitihkalaš árvalusaid riikka eiseválddiide ja buoridit oktilis gulahallama dearvvašvuodafitnodagaiguin jna., áššemeannudeami mii čatnasa prošeaktaruđaid juolludeapmái sámi dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeantta, ja doarjjaortnega hálddašeami.

Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta lea ovttasráđiid Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanttain mearridan sirdit 1 milj. ruvnnu Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeantta bušeahttakapihttala 762 poasttas 70 Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeantta bušeahttakapihttala 854 postii 21 jahkái 2012. Dat dahkkojuvvo dannege dat ruđat odne geavahuvvojit mánáidsuodjalussii ja bearašsuodjalussii. Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeantta doarjagat várrejuvvojit dás duohko bálválusaide mat gullet departemeantta ovddasvástádussuorgái.

Dutkanguovddáš áigu jagi 2012 čuovvolit SAMINOR-iskkadeami mii manjimustá čađahuvvui áigodaga 2003-2004. Iskkadallan čađahuvvo gažadanskovi ja klinihkalaš iskkadeami vuodul. Guovddáš lea jahkái 2011 ožžon mánja eará doarjaga sierranas prošavttaide.

Dearvvašvuodadirektoráhta bargá guhkesáigásaččat ovddidan dihtii sámi giela ja kulturmáhtu rávvagiid attedettiinis ja fierpmádatdoaimmaid lágidettiinis gielddaide, dearvvasvuodafitnodagaide, fylkkamánniide, oahpahasasahusaide ja earáide geain lea doaibma dearvvašvuodabálvalusas.

Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma
846	70	Dutkan- ja guorahallandoaibma, doarjagat jna., Doarjagat
847	71	Doaibmabijut olbmuid várás geain lea hedjonan doaibmannákca, Doaibmabijut mat galget buoridit olámuttu ja oppalaš hábmema
854	21	Doaibmabijut mánáid- ja nuoraid-suodjalusas, Erenoamáš doaibmagolut
857	79	Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, Doarjagat riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargui jna., <i>sirdin vejolaš</i>
587	70	Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat

Kap. 846 Dutkan- ja guorahallandoaibma jna., poasta 70 Doarjagat ja Kap. 847 Doaibmabijut olbmuid várás geain lea hedjonan doaibmannákca, poasta 71 Doaibmabijut mat galget buoridit olámuttu ja oppalaš hábmema

Mánáid- ja dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta bušehtas leat árvalan sámi servodaga dásseárvodoaibmabijuide juolludit oktiibuot 500 000 ruvnnu jahkái 2012, kapihttalas 846 Dutkan- ja guorahallandoaibma, doarjagat jna., poasttas 70 Doarjagat, ja kapihttalas 847 Doaibmabijut olbmuid várás geain lea hedjonan doaibmannákca, poasttas 71 Doaibmabijut mat galget buoridit olámuttu ja oppalaš hábmema.

Ruđat galget geavahuvvot ásaht virggi Gáldui – álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddázii maid Mánáid- ja dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta ruhtada ovttas Sámedikkiin ja Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanttain. Jagi 2010 Mánáid- ja dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta juolludii 200 000 ruvnnu virggi ásaheami oktavuodas. 500 000 ruvnnu lea várrejuvvon jagi 2011. Virgi galgá geavahuvvot dásseárvobargguide ja vealaheami vuostálastinbargguide sámi servodagas. Dát lea geahččaladdanprošeakta mii galgá bistit jahkái 2013, ja lea Sámedikki dásseárvoplána čuovvoleapmi. Sámegealla galgá vuhtiiváldjuvvot diehtujuohkimis ja duođastanbargguin. Áigumuš lea ahte prošeakta árvvoštallojuvvo jagi 2013.

Kap. 854 Doaibmabijut mánáid- ja nuoraid-suodjalusas, poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut

Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta lea álggahan barggu mii galgá buoridit bearráigeahču das, ahte sámi mánáid giella ja kultuvra váldjuvvojit vuhtii mánáid-suodjalusas. Departemeantta áigumuš lea jagi 2009 čavčča mielde sáddet gulaskuddančállosa oktan árvalusai guin das, mo lea vejolaš nuppástuhtit lánkaásahusa dan bearráigeahču birra mii galgá leat dain mánáid-suodjalusásahusain mat galget atnit fuola mánáin ja dikšut sin, ja dasge, mo nuppástuhtit lánkaásahusa mii giedahallá máná sadjásaš ruovttu. Evttohusat leat ráhkaduvvon Sámedikki ja departemeantta gaskasaš ráđđádallamiid maŋŋá. Departemeanta árvvoštallá dál viidásat čuovvoleami gulaskuddanárvalusaid vuodul.

Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta árvala ovttasráđiid Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanttain sirdit 1 milj. ruvnnu Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeantta bušehttakapihttala 762 poasttas 70 Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeantta bušehttakapihttala 854 postii 21. Ruđat geavahuvvojit dál Sámedikki bargui mánáid-suodjalusain ja bearašsuodjalusain. Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta áigu joatkit dan barggu.

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, poasta 70 Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat

Postii gullá vuodđodoarjja eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid riikkalaš bargui. Ulbmil lea lánčit dili mánáid ja nuoraid searvamii organisašuvnnaide ja sihkkarastit

daid searválas váikkuhusa ja demokratiija joregin. Dát doarjjaortnet lea rabas buot mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide mat ollašuttet dihto searvaneavttuid ja dan mudde muđuid Eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid doarjagiid láhkaásahus mii lea skábmamánu 29. b. 2007 mannosáš ja mii rievdaduvvui čakčamánu 15. b. 2009. Ruđaid juohká juohkinlávdegoddi man čállingoddi lea Mánáid-, nuoraid- ja bearašdirektoráhtas. Ruđat addojuvvojit maiddái doarjjaortnegii Mangfold og inkludering mii juohká prošeaktadoarjagiid mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide, astoáiggikluppaide, nuoraidvistiide ja báikkálaš nuoraidbirrasiidna Norggas mat háliidit deattuhit šláddjiivuoda, miellaguottuid ja oassálastima. Dán ortnega hálddaša Norgga mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid riikaráđdi.

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraidoaimmabijut, poasta 79 Doarjagat riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargui jna., sirdin vejolaš

Doarjjapoastta ulbmil lea movttiidahttit riikkaidgaskasaš ovttasbargui mánáid- ja nuoraidsuorggis. Ulbmiljoavkkut leat mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid, ovttaskasolbmot ja mánáid- ja nuoraidjoavkkut, ásašusat mat barget mánáiguin ja nuoraiguin, ja vel báikkálaš, guvllolaš ja riikkalaš almmolaš eiseválddit. Dán poastta rámaid siskkobealde Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta áigu leat mielde čađaheamen Davviguovlostrategiija vuoruhettiinis nuoraidpolitihkalaš ovttasbarggu Barents-guovllus. Doarjjaruđat galget várrejuvvot mángga riiki guoski prošeavttaide ja doaimmaide mat leat Barents-guovllu mánáid ja nuoraid várás. Juolludemiid ulbmiljoavkkut leat Barents-guovllu mánát ja nuorat ja álgoálbmogat. Barents-čállingoddi Girkonjárdgas hálddaša daid ruđaid.

Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta

		(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap	Namma	Rehketdoallu 2010	Sálderejuvvon	
			bušeahtta 2011	Árvalus 2012
1147	Boazodoallohállddahus	62 163	60 353	61 787
1151	Boazodoallošiehtadusa čadaheapmi	103 510	101 000	102 000
	Supmi	165 673	161 353	163 787

Kap. 1147 Boazodoallohállddahus

		(1000 ruvnnuid mielde)		
Poasta	Namma	Rehketdoallu 2010	Sálderejuvvon	
			bušeahtta 2011	Árvalus 2012
01	Doaibmagolut	44 287	41 289	42 723
45	Stuorra neavvuid oastin ja ortnegisdoallu, <i>sirdin vejolaš</i>	8 158	6 958	6 958
70	Doarjagat duottarstobuide	643	702	702
71	Nuppástuhttindoaibmabijut Sis-Finnmárkkus, <i>sirdin vejolaš</i>	7 321	8 904	8 904
82	Radiosuonjardandoaibmabijut, <i>sirdin vejolaš</i>	1 755	2 500	2 500
	Supmi kap. 1147	62 163	60 353	61 787

Boazodoallohállddahus áigu láhčit dilálašvuodaid nu ahte boazodoallopolitihka ulbmilat ollašuttojuvvojit. Boazodoallohállddahus hálldaša boazodoallolága ja váikkuhangaskaomiid mat leat boazodoallošiehtadusas. Boazodoallohállddahus lea maiddá Boazodoallostivrra čállingoddi ja Boazodoallostivrra ja orohatstivrraid áššedoaimmaheaddji orgána, ja das lea rávveaddji doaibma ealáhusas.

Boazodoallopolitihkka lea vuodđuduvvon guovtti iehčanas árvui; ealáhuspolitihkalaš buvttadusárvui ja sámpolitihkalaš kulturárvui. Boazodoallopolitihkalaš ulbmilat leat čoahkkáigessojuvvon doahpagii “Ceavzilis boazodoallu”. Dat mearkkaša ahte boazodoalus lea ekologalaš, ekonomalaš ja kultuvrralaš ceavzinnákca.

Boazodoallohállddahusa organiserema rievdadeapmi

Ráđdehus lea mearridan ahte boazodoalu almmolaš organiseren galgá nuppástuhttojuvvot. Áigumuš lea álkkidit hálldahusstruktuvrra dan láhkai ahte guovllustivrrat heaittihuvvojit ja guovllukontuvrrat sirdojuvvojit fylkkamánne vuollásažžan. Guovddášhállddahus galgá bissut Álttás nu mo lea dál ja oážžu nama Stáhta boazodoallohállddahus. Boazodoallostivrra bissu seammalágánin go odne ge lea. Eanadoallo- ja biebmodepartemeanttas galgá ain leat fágalaš ovddasvástádus boazodoallohállddahusas. Áigumuš lea čadahit nuppástusaid boazodoalu hálldašeamis jagi 2012 mielde. Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta lea bovden Sámedikki ja Norgga Boazosápmelaččaid Riikasearvvi ráđđádallamiidda áššis.

Bušeahttaevttohus jahkái 2012

Vuodđuduvvon lea guovddáš stivrenjoavku mii galgá čielggadit Boazodoallohállddahusa vuollásaš guovllukontuvrraid sirdima fylkkamánni. Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta, Ođasmahttin, hálldahus- ja girkodepartemeanta ja stáhta virgeolbmuidsearvvit leat vuolláičállán nuppástuhttinsoahpamuša válđošiehtadusa § 2 nr. 2 vuodul. Dannego stivrenjoavkku bargu ii leat vel gárvvis, de leat mearridan ahte boazodoalu hállddahusa nuppástuhttimiid livččii vejolaš čadahit jagi 2012 mielde, ja ruđaid sirdin kapihttala 1147 rájis gitta kapihttala 1510 rádjai čadahuvvo easkka jagi 2013. Dát mielddisbuktá ahte Fylkkamánne goluid gokčá kapihtal 1147 jagi 2012.

Boazodoalu hástalusat leat ollu ja girjái. Boazolohku ja eará dárbblaš rápmavevttut čuovvovvovjit dál boazodoallolága doallojuolggadusaiguin. Dohkkehuvvon doallonjuolggadusat leat guovdilis neavvu resursahálldašeamis jagi 2007 mannosáš boazodoallolága vuodul, ja dat lea ođđa reaidu sihke ealáhussii ja hálldahussii. Boazodoallohálldahusa bargu lea maŋŋágo lánka doaibmagodii, eanaš leamaš rávvet ealáhusa ja čuovvovvit ealáhusa barggu doallonjuolggadusaiguin. Jagi 2011 mielde galget buot orohagat oažžut dohkkehuvvot iežaset doallonjuolggadusaid ja boazologu. Dáid njuolggadusaid čuovvoleapmi ja dárkkisteapmi šaddá boahteáigái Boazodoallohálldahusa deháleamos doaibmamušain okta. Ráhkaduvvon leat maiddái sierra lánkaásahusat doallonjuolggadusaid rihkkumiid várás. Lánkaásahusaid ulbmil lea addit orohagaide ja ovttaskas boazodoalliide čielga rájaid sin resursaheivehallamii.

Prop 1 S (2011-2012) Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta čilge dárkkileappot Boazodoallohálldahusa doaibmamušaid jahkái 2012.

Kap. 1151 Boazodoallošiehtadusa čadaheapmái

		(1000 ruvnuid mielde)		
		Salderejuvvon		
Poasta	Namma	Rehketdoallu 2010	bušeahtta 2011	Árvalus 2012
51	Doarjagat Ovddidan- ja investenfondii	35 900	30 000	32 800
72	Doarjagat organisašuvdnabarguide	6 200	6 100	6 100
75	Gollogeahpedeaddji doarjagat ja njuolgadoarjagat, <i>sirdin vejolaš</i>	59 610	61 800	60 000
79	Čálgoortnegat	1 800	3 100	3 100
Supmi kap. 1151		103 510	101 000	102 000

Boazodoallošiehtadusa 2011-2012 šiehtadallamiin ii lihkestuvvan gávdnat šiehtadallančovdosa. NBR válljii botket šiehtadallamiid márkanmuddejeaddji doaibmabijuid geažil. Boazodoalu váldošiehtadusa mielde ja šiehtadallamiid loahppabeavdegirjji mielde de lea stáhta maŋimuš ja rievdaduvvon fáladat mii šaddá Boazodoallošiehtadallamiid loahppaboáđusin jahkái 2011-2012.

Ráđdehusa boazodoallopolitihka vuodus leat Stuorradikki eavttut ja dat dilli mii lea ealáhusas. Boazodoallošiehtadallamiid loahppabohtosis jahkái 2011-2012 lea dábalaš rápma mii lea 102 milj. ruvnu. Dát lea 1 miljovdnasaš lassáneapmi 2010-2011 Boazodoallošiehtadusa ektui.

Boazodoallošiehtadallamiid loahppaboáđus 2011-2012 deattuha deháleamosin daid doaibmabijuid mat sáhttet buoridit jagi njuovvama čadaheami ja buoridit bohccobierggu jođiheami. Lassin departemeanta atná dehálažžan movttiidahttit márkani heivehuvvon buvttadeami ja árvoháhkama. Dán lánkai lea evttohus erenoamážit jurddašuvvon boazodoalliide gain lea boazodoallu váldoealáhussan.

Boazodoallit orrot háliideamen lasihit njuovvama. Seammas headušta otná márkandilli njuovahagaid váldimis vuostá bohccuid njuovvamii. Go ná lea dilli, de lea departemeanta válljen erenoamážit vuoruhit doaibmabijuid mat sáhttet váikkuhit dasa ahte fas šaddá álkit márkandilli ja dan lánkai sihkkarat njuovvat ja jođihit bohccobierggu. Lassin Boazodoallošiehtadallamiid loahppaboáđus vuordá ahte njuovvan lassána go orohagat čuovvovvit dohkkehuvvon doallonjuolggadusaid.

Lassediđuid boazodoallopolitihka ulbmiliid ja strategiijaid birra lea vejolaš gávdnat dán báikkiin: Prop. 84 S (2010-2011) *Reindrifstoppjøret 2011/2012, og endringer i statsbudsjettet for 2011 med mer*, ja vel Innst. 355 S (2010-2011) ja Stuorradikki meannudeamis áššis geassemánu 7. beaivvi dán jagi.

Birasgáhttendepartemeanta

			(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap.	Poasta	Namma	Rehketdoallu 2010	Salderejuvvon	
				bušeahtta 2011	Árvalus 2012
1429	50	Doarjagat sámi kulturmitobargui	3 000	3 000	3 093
1429	72	Ráfáidahttojuvvon ja suodjalangánnáhahti kulturmuittuid ja kulturbirrasiid suodjaleapmi ja sihkkarastin	1 000	1 000	3 000
Supmi			4 000	4 000	6 093

Kap. 1429, poasta 50 Doarjagat sámi kulturmitobargui

Birasgáhttendepartemeantta bušeahtas jahkái 2012 lea árvaluvvon juolludit 3,093 milj. ruvnnu sámi kulturmitobargui. Doarjagat galget bisuhit bajimuš kulturmitofágalaš vuhtiiváldimiid sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid barggus. Ruđat galget eanaš geavahuvvot stuoribuš ortnegisdoallamiidda ja divodemiide vel ovddeš dilláige, ja dikšumii, gč. válddahallama Proposišuvnnas 1S (2011-2012). Birasgáhttendepartemeanta máksá olles doarjaga Sámediggái ođđajagemánu mielde 2012.

Sámediggái lea áigemearri sáddet raportta ja rehketdoalu njukmánu 31. b. 2012. Raporta galgá biddjojuvvot Sámedikki jahkedieđáhusa oassin.

Kap. 1429, poasta 72 Ráfáidahttojuvvon ja suodjalangánnáhahti kulturmuittuid ja kulturbirrasiid suodjaleapmi ja sihkkarastin

Vuollepoasta 72.2 Ráfáidahttojuvvon visttiid ja rusttegiid suodjaleapmi ja sihkkarastin

Poasta lea lassánan oktiibuot 8,9 milj. ruvnnuin. Sumis lea 2,0 milj. ruvnnu várrejuvvon sámi visttiid sihkkarastimii ja divodeapmái.

Vuollepoasta 72.5 Ráfáidahttojuvvon ja suodjalangánnáhahti kulturmuittuid ja kulturbirrasiid suodjaleapmi ja sihkkarastin

Várrejuvvon lea 1,0 milj. ruvnnu kapihtala 1429 poasttas 72-5 jahkái 2012, golmma jagi áŋgiruššama maŋimuš jahkái mii galgá sihkkarastit ja gaskkustit Ceavccageađggi kulturmitoguovllu Unjárgga gielddas álbmogii oktan Skandinávia riggámus ja erenoamášeamos sámi kulturmitoguovlun.

Riikkaantikvára máksá ruđaid poasttas 72 Sámedikki ávžžuheami mielde. Riikkaantikvára addá dárkilat láidagiid doarjaga geavaheapmái.